

EINDEXAMENREGLEMENT

HAVO

Voor 4 HAVO 2018-2019 en 5 HAVO 2019-2020

AUGUSTINIANUM
DIRK BOUTSLAAN 25
5613 LH EINDHOVEN

AUGUSTINIANUM

INHOUD

Deel I:	Eindexamenreglement	3
	Hoofdstuk I: Algemene bepalingen	3
	Hoofdstuk II: Algemeen deel	6
	Hoofdstuk III: Het schoolexamen	9
	Hoofdstuk IV: Centraal examen en de Rekentoets	10
	Hoofdstuk V: Uitslag, herkansing en diplomering	13
	Hoofdstuk VI: Overige bepalingen	19
	Hoofdstuk VII: Slotbepalingen	21
Deel II:	Inrichting schoolexamen	22
Deel III:	Plan van toetsing en afsluiting per vak	27
Bijlage I:	Overgangsnormen 4 HAVO	48
Bijlage II:	De verschillende soorten cijfers in de Tweede Fase	50
Bijlage III:	Vrijstellingen bij overstap van 5 HAVO naar 5 VWO	51
	en bij doublure en cijferomrekening bij overstap VWO5 naar HAVO5	
Bijlage IV:	Regels die gelden tijdens de schriftelijke toetsen van de schoolexamenperioden 1 en 2 en bij het Centraal Examen.	53
Bijlage V:	Inzage- en bespreekregeling schoolexamens en centraal examen	55

DEEL 1: EINDEINDEXAMENREGLEMENT

Kaderregeling

Examenreglement sg Augustinianum schooljaar 2019-2020

Cohort: H4 '18-'19 / H5 '19-'20

Hoofdstuk I   Algemene bepalingen

Artikel 1   Begripsbepalingen

de Wet:	de Wet op het voortgezet onderwijs;
Onze Minister:	onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen;
inspectie:	de inspectie bedoeld in artikel 1 van de Wet op het onderwijstoezicht;
College van Bestuur:	het bestuur van de Stichting Carmelcollege;
schoolleider:	de in het schoolleidersstatuut genoemde eindverantwoordelijk voorzitter van de centrale directie cq. de rector van een school, het lid centrale directie en/of een locatie-/sectordirecteur (een integraal leidinggevende van een locatie of sector van een school) en/of een directeur onderwijs ;
secretaris van het eindexamen	het personeelslid dat belast is met de organisatie van het examen;
Schoolleidersstatuut:	statuut als bedoeld in artikel 32c Wet op het Voortgezet Onderwijs;
mandaat:	het doen uitoefenen door het lid centrale directie of de locatie-/sectordirecteur van aan de schoolleider wettelijk toegekende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden onder verantwoordelijkheid van de schoolleider;
vwo:	voorbereidend wetenschappelijk onderwijs als bedoeld in artikel 7 van de Wet op het voortgezet onderwijs;
havo:	hoger algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 8 van de Wet op het voortgezet onderwijs;
mavo:	middelbaar algemeen voortgezet onderwijs als bedoeld in artikel 9 van de Wet op het voortgezet onderwijs;
vbo:	voorbereidend beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 10a van de Wet op het voortgezet onderwijs;
vmbo:	voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs als bedoeld in artikel 21 van de Wet op het voortgezet onderwijs;

opleiding vavo:	een opleiding voortgezet algemeen volwassenenonderwijs als bedoeld in artikel 7.3.1., eerste lid, onderdeel a, van de Wet educatie en beroepsonderwijs;
school:	een onderwijsinstelling met een eigen brinnummer, die ressorteert onder het bestuur van de Stichting Carmelcollege;
schooljaar:	het tijdvak dat aanvangt op 1 augustus van enig jaar en eindigt op 31 juli van het daaropvolgende jaar;
kandidaat:	een ieder die door de schoolleider tot het eindexamen of deeleindexamen wordt toegelaten;
examinator:	degene die belast is met het afnemen van het examen in een vak of de rekentoets;
tweede examinator:	degene die, naast de examinator, tevens belast is met de beoordeling van het cspe vmbo;
extra vak:	een vak in aanvulling op de vakken die voor een bepaalde kandidaat ten minste samen een eindexamen vormen, welk vak wordt afgesloten met een examen;
gecommitteerde:	een gecommitteerde als bedoeld in artikel 36 van het Eindexamenbesluit;
leerweg:	de basisberoepsgerichte leerweg, bedoeld in artikel 10b van de wet, de kaderberoepsgerichte leerweg, bedoeld in artikel 10b van de wet, de gemengde leerweg, bedoeld in artikel 10d van de wet en de theoretische leerweg, bedoeld in artikel 10 van de wet.
vakken:	algemene vakken, profielvakken, beroepsgerichte keuzevakken en andere programmaonderdelen;
vakken behorende tot de beeldende vorming:	tekenen, handvaardigheid, textiele vormgeving, fotografie, film, audio-visuele vorming;
kunstvakken:	de vakken behorende tot de beeldende vorming, alsmede muziek, drama en dans;
algemene vakken:	vakken niet zijnde profielvakken, genoemd in artikel 26h, eerste lid, respectievelijk bedoeld in artikel 26i, eerste lid van het Inrichtingsbesluit W.V.O., en niet zijnde beroepsgerichte keuzevakken als bedoeld in artikel 26j-van dat besluit;
beroepsgericht keuzevak:	beroepsgericht keuzevak als bedoeld in artikel 10b, zevende lid, onderdeel a, of artikel 10d, zevende lid, onderdeel b van de wet;
profielwerkstuk:	het in artikel 5 bedoelde profielwerkstuk;

toets:	een toets met schriftelijke of mondelinge vragen en opdrachten, of een praktische opdracht, met uitzondering van de rekentoets, tenzij anders blijkt;
rekentoets:	centrale rekentoets die een verplicht onderdeel is van het eindexamen;
eindexamen:	een examen ten minste in het geheel van de voorgeschreven vakken, alsmede de rekentoets;
eindexamen vmbo:	een eindexamen dat leidt tot een diploma vmbo voor zover het betreft de theoretische leerweg, de basisberoepsgerichte leerweg, de kaderberoepsgerichte leerweg of de gemengde leerweg;
ER:	ernstige rekenproblemen;
deeleindexamen:	een examen in één of meer van de voor het eindexamen voorgeschreven vakken;
digitale examinering:	het voorbereiden, afnemen en afwickelen van het centraal examen in één of meer vakken of de rekentoets met gebruikmaking van de daartoe door het College voor toetsen en examens beschikbaar gestelde programmatuur.
schoolexamen:	het deel van het eindexamen dat door de school, volgens een vastgesteld Programma van Toetsing en Afsluiting wordt afgenomen;
cspe:	centraal schriftelijk en praktisch examen in een profielvak;
herkansing:	het opnieuw deelnemen aan een toets van het centraal examen of het schoolexamen, daaronder niet begrepen de gelegenheid om de rekentoets opnieuw af te leggen;
inhalen:	het alsnog afleggen van een eerder gemist examen;
fraude:	het op arglistige wijze geven van een onjuiste voorstelling van zaken, in eigen of andermans belang, door vervalsing van administratie of ontduiking van de voorschriften;
College voor Toetsen en Examens:	College voor Toetsen en Examens, genoemd in artikel 2, eerste lid van de Wet College voor toetsen en examens;
examenstof:	de aan de kandidaat te stellen eisen;
DUO:	Dienst Uitvoering Onderwijs;
Eindexamenbesluit	Eindexamenbesluit VO.

Hoofdstuk II Algemeen deel

Artikel 2 Examenreglement

1. De schoolleider stelt voor de school een examenreglement vast aangepast aan de organisatie van de inrichting van het onderwijs en de begeleiding op de school. Het examenreglement omvat procedurele en organisatorische regelingen ter uitvoering van het schoolexamen en het centraal examen alsmede inhoudelijke bepalingen.
2. Het examenreglement wordt door de schoolleider vóór 1 oktober toegezonden aan de inspectie, geplaatst op de website van de school en op verzoek verstrekt aan de kandidaten en voor zover de kandidaten minderjarig zijn aan hun ouders/verzorgers.

Artikel 3 Toelating tot het eindexamen

1. De leerlingen van de school worden in de gelegenheid gesteld ter afsluiting van de opleiding een eindexamen af te leggen.
2. Kandidaten die niet als leerling aan de school zijn ingeschreven, kunnen onder voorwaarden in de gelegenheid worden gesteld aan de school eindexamen af te leggen.

Artikel 4 Afnemen eindexamen

1. De schoolleider en de examinatoren nemen het eindexamen af. Het College van Bestuur is hiervoor verantwoordelijk.
2. De schoolleider wijst een van de personeelsleden aan tot secretaris van het eindexamen. De secretaris van het eindexamen is tevens secretaris van de deeleindexamens.

Artikel 5 Indeling eindexamen; profielwerkstuk

1. Het eindexamen kan voor ieder vak bestaan uit een schoolexamen, uit een centraal examen dan wel uit beide.
2. Het schoolexamen vwo, havo en vmbo kan mede een maatschappelijke stage omvatten.
3. Het schoolexamen vwo, havo en vmbo, voor zover het betreft de theoretische leerweg of de gemengde leerweg, omvat mede een profielwerkstuk. Het profielwerkstuk is een werkstuk, een presentatie daaronder begrepen, waarin op geïntegreerde wijze kennis, inzicht en vaardigheden aan de orde komen die van betekenis zijn in het desbetreffende profiel.
4. Het profielwerkstuk in het vwo en havo heeft betrekking op één of meer vakken van het eindexamen. Ten minste één van deze vakken heeft een omvang van 400 uur of meer voor vwo en 320 uur of meer voor havo. Het profielwerkstuk wordt in het vwo en havo aangemerkt als een vak waarvoor een cijfer wordt vastgesteld.
5. Het profielwerkstuk dient voor het eerste tijdvak van het centraal examen te worden afgerond.

Artikel 6 Onregelmatigheden

1. Indien een kandidaat zich ten aanzien van enig deel van het eindexamen dan wel ten aanzien van een aanspraak op ontheffing aan enige onregelmatigheid schuldig maakt of heeft gemaakt, dan wel zonder geldige reden afwezig is, kan de schoolleider maatregelen nemen.
2. De maatregelen, bedoeld in het eerste lid, die afhankelijk van de aard van de onregelmatigheid ook in combinatie met elkaar genomen kunnen worden, zijn:
  - a. het toekennen van het cijfer 1 voor een toets van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen;
  - b. het ontzeggen van de deelname of de verdere deelname aan een of meer toetsen van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen;
  - c. het ongeldig verklaren van een of meer toetsen van het reeds afgelegde deel van het schoolexamen, de rekentoets of het centraal examen;

- d. het bepalen dat het diploma en de cijferlijst slechts kunnen worden uitgereikt na een hernieuwd examen in de door de schoolleider aan te wijzen onderdelen. Indien het hernieuwd examen, bedoeld in de vorige volzin, betrekking heeft op één of meer onderdelen van het centraal examen, legt de kandidaat dat examen af in een volgend tijdvak van het centraal examen.
3. Alvorens een beslissing ingevolge het tweede lid wordt genomen, hoort de schoolleider de kandidaat. De kandidaat kan zich door een door hem aan te wijzen meerderjarige laten bijstaan. De schoolleider deelt zijn beslissing mee aan de kandidaat, zo mogelijk mondeling en in ieder geval schriftelijk. In de schriftelijke mededeling wordt tevens gewezen op het bepaalde in het vierde lid. De schriftelijke mededeling wordt tegelijkertijd in afschrift toegezonden aan de inspectie en aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat, indien deze minderjarig is.
4. De kandidaat kan tegen een beslissing van de schoolleider in beroep gaan bij de door het College van Bestuur van de school ingestelde Commissie van Beroep. Van de Commissie van Beroep mag de schoolleider geen deel uitmaken. Het beroep wordt binnen vijf dagen nadat de beslissing schriftelijk aan de kandidaat is bekendgemaakt, schriftelijk bij de Commissie van Beroep ingesteld. De Commissie stelt een onderzoek in en beslist binnen twee weken na ontvangst van het beroepschrift tenzij zij de termijn gemotiveerd heeft verlengd met ten hoogste twee weken.
- De Commissie stelt bij haar beslissing zo nodig vast op welke wijze de kandidaat alsnog in de gelegenheid zal worden gesteld het eindexamen geheel of gedeeltelijk af te leggen onverminderd het bepaalde in de laatste volzin van het tweede lid. De Commissie deelt haar beslissing schriftelijk mede aan de kandidaat, aan de ouders, voogden of verzorgers van de kandidaat indien deze minderjarig is, aan de schoolleider en aan de inspectie.

Adres van de Commissie van Beroep: Postbus 864, 7550 AW Hengelo.

De Commissie van Beroep bestaat uit de volgende 4 personen:

- mevrouw mr. A.E.W. de Rouw
- de heer W.A. Kok
- de heer mr. R.W.J.T. Schuurman
- de heer ir. J. Brouwer
- mevrouw mr. J.G.H. Borgdorff
- vacature

De beslissing van de Commissie van Beroep is bindend voor alle partijen.

5. Onder een onregelmatigheid wordt in elk geval verstaan:
- a. het op onrechtmatige wijze vooraf kennis verkrijgen van opgaven van het schoolexamen en/of het centraal examen;
  - b. het tijdens het schoolexamen en/of centraal examen bij zich hebben van middelen die op de aan de orde zijnde stof betrekking hebben, dan wel van andere middelen die de uitslag kunnen beïnvloeden, zonder dat dit blijkt uit de omschrijving in het examenreglement en/of programma van toetsing en afsluiting is toegestaan;
  - c. het tijdens het schoolexamen en/of het centraal examen mondeling, schriftelijk of anderszins communiceren met anderen zonder uitdrukkelijke toestemming van de toezichthouder op het examen;
  - d. het frauderen, waaronder spieken, het plegen van plagiaat (onrechtmatige toeëigening van geestesvoortbrengselen van een ander) tijdens het schoolexamen en/of het centraal examen;
  - e. aanwijzigingen krijgen/geven bij toiletbezoek;
  - f. het zonder geldige reden, ter beoordeling van de schoolleider, afwezig zijn gedurende een toets van het schoolexamen c.q. een toets van het centraal examen, waaronder begrepen het zonder (tijds)bericht te laat komen/afwezig zijn bij een toets;

- g. het niet inleveren binnen de gestelde termijn van schriftelijk werk dat buiten het kader van een toets van het schoolexamen valt, maar wel deel uitmaakt van het schoolexamen zonder dat er naar het oordeel van de schoolleider sprake is van overmacht.

Artikel 7 Examenprogramma

1. Onze Minister stelt, behalve voor door de schoolleider vast te stellen vakken die onderdeel zijn van het eindexamen, voor elk van de schoolsoorten, examenprogramma's vast, waarin zijn opgenomen:
  - a. een omschrijving van de examenstof voor ieder eindexamenvak, en
  - b. welk deel van de examenstof centraal zal worden geëxamineerd en over welke examenstof het schoolexamen zich uitstrekt.
2. Een examenprogramma wordt vastgesteld per vak of per groep van vakken.
3. De schoolleider kan een vmbo leerling of havo leerling in de gelegenheid stellen één of meer vakken op een hoger kwalificatieniveau (uit een hogere leerweg binnen het vmbo, het havo of vwo) te volgen en af te sluiten in plaats van het overeenkomstige vak op het "eigen" kwalificatieniveau.

Artikel 8 Begrenzing mogelijkheden vakkenkeuze kandidaten

1. De kandidaten kiezen in welke vakken zij examen willen afleggen. Voor leerlingen geldt deze keuze voorzover de schoolleider al dan niet in samenwerking met een of meer scholen, hen in de gelegenheid heeft gesteld zich op het examen in die vakken voor te bereiden. Indien sprake is van samenwerking tussen scholen, is artikel 2 van het Besluit samenwerking VO-BVE van toepassing.
2. De kandidaten kunnen, voor zover de schoolleider hun dat toestaat, in extra vakken examen afleggen. Een examen als bedoeld in de eerste volzin heeft geen betrekking op vakken die overeenkomen met vakken die onderdeel zijn van het eindexamen waarop deze extra vakken een aanvulling zijn.

Artikel 9 Examenreglement en programma van toetsing en afsluiting

1. Vóór 1 oktober stelt de schoolleider een examenreglement en programma van toetsing en afsluiting vast dat in elk geval betrekking heeft op het desbetreffende schooljaar. In het programma wordt in elk geval aangegeven:
  - welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst;
  - de inhoud van de onderdelen van het schoolexamen;
  - de wijze waarop de toetsen van het schoolexamen plaatsvinden;
  - de tijdvakken waarbinnen de toetsen van het schoolexamen plaatsvinden, de herkansing daaronder begrepen;
  - de wijze van herkansing van het schoolexamen;
  - de regels voor de wijze waarop het cijfer voor het schoolexamen voor een kandidaat tot stand komt.
2. Het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting (PTA) worden vóór 1 oktober door de schoolleider toegezonden aan de inspectie, geplaatst op de website van de school en op verzoek verstrekt aan de kandidaten en voorzover de kandidaten minderjarig zijn aan hun ouders/verzorgers.
3. Het eerste en tweede lid zijn van overeenkomstige toepassing op de eindexamens.

Artikel 10 Schoolexamen

1. De schoolleider bepaalt het tijdstip waarop het schoolexamen aanvangt.
2. Het schoolexamen wordt afgesloten voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. Bij toepassing van artikel 15, zevende lid, wordt het schoolexamen in het vak waarop de toets betrekking heeft, afgesloten tien werkdagen voor de afname van die toets.
3. De schoolleider kan in afwijking van het tweede lid een kandidaat die ten gevolge van ziekte of een andere van zijn wil onafhankelijke omstandigheid het schoolexamen niet heeft kunnen afsluiten voor de aanvang van het eerste tijdvak, in de gelegenheid stellen het schoolexamen in dat vak of in die vakken af te sluiten vóór het centraal examen in dat vak of in die vakken, doch na de aanvang van het eerste tijdvak.
4. Indien de schoolleider gebruik maakt van de afwijkingsbevoegdheid in het derde lid, zendt hij de resultaten die zijn behaald met het schoolexamen en het profielwerkstuk in het vmbo zo spoedig mogelijk aan de inspectie, tenzij de schoolleider op grond van artikel 103b, tweede lid van de wet examengegevens samen met het persoonsgebonden nummer verstrekt aan de Dienst Uitvoering Onderwijs.

Artikel 10a Toegestane zaken examenlokaal

Voor het uitvoeren van de examenopdrachten in het examenlokaal mogen alleen die zaken het examenlokaal worden ingebracht, die voor de voorgeschreven en toegestane uitvoering van de opgaven noodzakelijk zijn. Persoonlijke bezittingen zoals tassen, boeken, elektronische apparatuur, mobiele telefoons en dergelijke behoren daar niet toe, met uitzondering van de toegestane hulpmiddelen die staan vermeld op de lijst van toegestane hulpmiddelen. De kandidaat maakt bij de schoolexamens uitsluitend gebruik van toegestane bronnen en draagt ervoor zorg dat medekandidaten geen gebruik kunnen maken van informatie of werk van de kandidaat zelf.

Artikel 10b Herkansingsregeling Schoolexamen

Zie deel II "inrichting schoolexamen" voor de herkansingsregeling zoals die op het Augustinianum van toepassing is.

Artikel 11 Mededeling beoordeling schoolexamen

1. Voor de aanvang van het centraal examen maakt de schoolleider op een nader vast te stellen tijdstip aan de kandidaat bekend, voor zover van toepassing:
  - a. welk cijfer of welke cijfers hij heeft behaald voor het schoolexamen;
  - b. de beoordeling van de vakken waarvoor geen cijfer wordt vastgesteld, en
  - c. de beoordeling van het profielwerkstuk in het vmbo.

Artikel 12 Beoordeling schoolexamen

1. Het cijfer van het schoolexamen wordt uitgedrukt in een cijfer uit een schaal van cijfers lopende van 1 tot en met 10.
2. Indien in een vak tevens centraal examen wordt afgelegd, worden de in het eerste lid genoemde cijfers gebruikt met de daartussen liggende cijfers met 1 decimaal.
3. In afwijking van het eerste lid worden de kunstvakken en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijke deel van elk profiel, beoordeeld met "voldoende" of "goed". Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende vakken, zoals blijkt uit het examendossier.

3a. In afwijking van het eerste en derde lid worden in het vwo het vak culturele en kunstzinnige vorming, de kunstvakken en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijke deel van elk profiel, beoordeeld met "voldoende" of "goed". Deze beoordeling gaat uit van de mogelijkheden van de leerling en geschiedt op de grondslag van het genoegzaam afsluiten van de desbetreffende vakken, zoals blijkend uit het examendossier.

4. <alleen voor VMBO>
5. Onder verwijzing naar artikel 25a, lid 2 wordt het combinatiecijfer in vwo en havo bepaald uit het gemiddelde van de eindcijfers (bestaande uit gehele getallen) van de volgende onderdelen: **zie hiervoor Deel II Inrichting schoolexamen, artikel 4..** Het eindcijfer van elk afzonderlijk onderdeel mag niet lager zijn dan een 4.

Artikel 13 Herexamen schoolexamen vmbo

1. N.v.t. op havo/vwo
2. N.v.t. op havo/vwo

Artikel 14 Examendossier

Het schoolexamen bestaat uit een examendossier. Het examendossier is het geheel van de onderdelen van het schoolexamen zoals gedocumenteerd in een door de schoolleider gekozen vorm.

Hoofdstuk IV Het centraal examen en de rekentoets

Artikel 15 Tijdvakken en afneming centraal examen

1. Het centraal examen kent een eerste, tweede en derde tijdvak.
2. De examens in het eerste en tweede tijdvak worden afgenomen in het laatste leerjaar.
3. De examens in het derde tijdvak worden aansluitend aan het laatste leerjaar afgenomen door het College voor toetsen en examens.
4. Het College voor toetsen en examens kan vakken aanwijzen waarin wegens het zeer geringe aantal kandidaten, het centraal examen in het tweede tijdvak eveneens wordt afgenomen door het College voor toetsen en examens.
5. Bij toepassing van het derde of vierde lid leveren de kandidaten de opgaven, de door hen gemaakte aantekeningen alsmede andere door hen gemaakte stukken in bij een van degenen die toezicht houden. Het College voor toetsen en examens bepaalt, in welke gevallen wordt afgeweken van de eerste volzin, alsmede in welke gevallen en op welk tijdstip de opgaven, de aantekeningen en de andere stukken, bedoeld in die volzin, aan de kandidaten worden teruggegeven.
6. Het College voor toetsen en examens kan bepalen dat een toets wordt afgenomen op een tijdstip dat is gelegen voor de aanvang van het eerste tijdvak.
7. Het College voor toetsen en examens kan voor een toets een afnameperiode instellen waarbinnen de schoolleider zelf de afnametijdstippen bepaalt. Deze afnameperiode vangt niet eerder aan dan op 1 april van het desbetreffende examenjaar en omvat het eerste en tweede tijdvak van dat examenjaar.
8. Het College voor toetsen en examens kan regels stellen voor de uitvoering van een toets van het centraal examen.

Artikel 15a Centraal examen in eerder leerjaar

1. In afwijking van artikel 15, tweede lid, kan de schoolleider een leerling uit het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar toelaten tot het centraal examen in één of meer vakken, niet zijnde alle vakken van het eindexamen.

2. Bij toepassing van het eerste lid, wordt het schoolexamen in dat vak of die vakken afgesloten voordat in dat leerjaar het centraal examen in dat vak of die vakken aanvangt.
3. Artikel 25, vierde lid, en artikel 25a, vijfde lid, zijn van overeenkomstige toepassing.
4. Indien toepassing wordt gegeven aan het eerste lid, wordt het derde tijdvak aansluitend aan het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar afgenomen door het College van toetsen en examens.
5. Indien de leerling in één of meer vakken centraal examen heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar, en niet is bevorderd tot het volgende leerjaar, vervallen de met dit centraal examen of deze centrale examens behaalde resultaten.

Artikel 16 Opgave kandidaten centraal examen

De schoolleider deelt jaarlijks vóór 1 november aan de Dienst Uitvoering Onderwijs mee hoeveel kandidaten in elk vak aan het centraal examen in het eerste tijdvak zullen deelnemen.

Artikel 17 Regels omtrent het centraal examen

1. De schoolleider zorgt ervoor dat de opgaven voor het centraal examen geheim blijven tot de aanvang van de toets waarbij deze opgaven aan de kandidaten worden voorgelegd. Het College voor toetsen en examens kan opgaven aanwijzen waarop de eerste volzin niet van toepassing is.
2. Tijdens een toets van het centraal examen worden aan de kandidaten geen mededelingen aangaande de opgaven gedaan van welke aard dan ook, uitgezonderd mededelingen van het College voor toetsen en examens.
3. De schoolleider draagt er zorg voor dat het nodige toezicht bij het centraal examen wordt uitgeoefend.
4. Zij die toezicht hebben gehouden, maken een proces-verbaal op. Zij leveren dit in bij de schoolleider samen met het gemaakte examenwerk.
5. Een kandidaat die te laat komt, mag tot uiterlijk een half uur na de aanvang van de toets tot die toets worden toegelaten.
6. De aan de kandidaat voorgelegde opgaven voor een toets van het centraal examen blijven in het examenlokaal tot het einde van die toets.
7. Onder een toets als bedoeld in dit artikel wordt ook de rekentoets begrepen.

Artikel 18 Beoordeling centraal examen

1. De schoolleider doet het gemaakte werk van het centraal examen met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en met het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator in het desbetreffende vak. De examinator beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij de beoordelingsnormen, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens, toe.
De examinator drukt zijn beoordeling uit in een score, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens. De examinator zendt de score en het beoordeelde werk aan de schoolleider.
2. De schoolleider doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score, bedoeld in het eerste lid, onverwijld aan de directeur van de school, bedoeld in artikel 36, tweede lid van het Eindexamenbesluit VO toekomen. De directeur stelt deze documenten ter hand aan de gecommiteerde.
3. De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past daarbij de in artikel 2, tweede lid, onderdeel d, van de Wet College voor toetsen en examens bedoelde beoordelingsnormen en de daarbij behorende scores, toe. De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring is

medeondertekend door het bevoegd gezag van de school waarbij de gecommiteerde werkzaam is.

4. Bij digitale examinering worden de handelingen, bedoeld in het eerste en tweede lid, digitaal verricht, uitgezonderd de handelingen die betrekking hebben op het proces-verbaal.
5. Bij ministeriële regeling kunnen nadere voorschriften worden gegeven voor de toepassing van het eerste tot en met vierde lid.

Artikel 19 Beoordeling centraal examen cspe

1. n.v.t. op havo/vwo

Artikel 20 Vaststelling score en cijfer centraal examen

1. De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg de score voor het centraal examen vast. Indien de examinerator en de gecommiteerde niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinerator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.
2. De schoolleider stelt het cijfer voor het centraal examen in een vak vast op grond van de score bedoeld in het eerste lid, en met inachtneming van de regels, bedoeld in artikel 2, tweede lid, onderdeel e, van de Wet College voor toetsen en examens.

Artikel 21 Niet op regelmatige wijze afgenomen centraal examen

1. Indien het centraal examen naar het oordeel van de inspectie niet op regelmatige wijze heeft plaatsgehad, kan zij besluiten dat het geheel of gedeeltelijk voor één of meer kandidaten opnieuw wordt afgenomen.
2. De inspectie verzoekt het College voor toetsen en examens nieuwe opgaven vast te stellen en bepaalt op welke wijze en door wie het examen zal worden afgenomen.

Artikel 22 Verhinderung centraal examen

1. Indien een kandidaat om een geldige reden, ter beoordeling van de schoolleider, is verhinderd bij één of meer toetsen in het eerste tijdvak tegenwoordig te zijn, wordt hem in het tweede tijdvak de gelegenheid gegeven het centraal examen voor ten hoogste twee toetsen per dag alsnog te voltooien.
2. Indien een kandidaat in het tweede tijdvak evenzeer verhinderd is, of wanneer hij het centraal examen in het tweede tijdvak niet kan voltooien, wordt hij in de gelegenheid gesteld in het derde tijdvak ten overstaan van het College voor toetsen en examens zijn eindexamen te voltooien.
3. De kandidaat meldt zich zo spoedig mogelijk door tussenkomst van de schoolleider aan bij het College voor toetsen en examens. In dat geval deelt de schoolleider aan het College voor toetsen en examens mede, wanneer dat zich voordoet, dat ten behoeve van de kandidaat toepassing is gegeven aan artikel 30 eerste, tweede dan wel derde lid, en waaruit deze toepassing bestaat.
4. Na afloop van het derde tijdvak deelt het College voor toetsen en examens het resultaat mee aan de schoolleider.
5. Indien de schoolleider op grond van artikel 15, zevende lid, zelf de afname-tijdstippen bepaalt, kan de directeur een kandidaat de gelegenheid geven om binnen de afnameperiode die het College voor toetsen en examens daarvoor heeft ingesteld, alsnog de toetsen te voltooien waarvoor hij eerder was verhinderd.
6. Onder een toets als bedoeld in dit artikel wordt ook de rekentoets begrepen.

Artikel 22a De rekentoets¹

1. De rekentoets wordt afgenomen in het voorlaatste en laatste leerjaar.
2. Artikel 21 is van overeenkomstige toepassing.
3. Indien de leerling de rekentoets heeft afgelegd in het voorlaatste leerjaar en niet is bevorderd tot het laatste leerjaar, vervallen de met de rekentoets behaalde resultaten. In afwijking hiervan kan de leerling die na het voorlaatste leerjaar van het vwo deelneemt aan het laatste leerjaar van het havo en de leerling die na het voorlaatste leerjaar van het havo deelneemt aan het laatste leerjaar van één van de leerwegen van het vmbo, het op het vwo respectievelijk havo behaalde cijfer voor de rekentoets behouden.

Artikel 22b Rekentoets voor kandidaten met ernstige rekenproblemen

1. Er is een rekentoets ER waarbij de opgaven zijn aangepast voor kandidaten met ernstige rekenproblemen.
2. De schoolleider informeert een kandidaat tijdig voor de eerste gelegenheid over de mogelijkheid van het afleggen van de rekentoets ER, alsmede over de mogelijke gevolgen voor doorstroom naar het vervolgonderwijs of voor de arbeidsmarkt.
3. Op verzoek van een kandidaat verleent de schoolleider toestemming voor het afleggen van de rekentoets ER, indien de kandidaat aantoonbaar ernstige problemen heeft met de beheersing van de vereiste rekenvaardigheden.
4. Er is in ieder geval sprake van aantoonbare ernstige rekenproblemen indien de kandidaat:
  - a. zich heeft ingespannen de vereiste rekenvaardigheden te leren;
  - b. daarbij gebruik heeft gemaakt van de door de school geboden extra ondersteuning; en
  - c. hij desondanks aanhoudend onvoldoende resultaten laat zien.

Hoofdstuk V *Uitslag, herkansing en diplomering*

Artikel 23 Eindcijfer eindexamen

1. Het eindcijfer voor de rekentoets en alle vakken van het eindexamen wordt uitgedrukt in een geheel cijfer uit de reeks 1 tot en met 10.
2. De schoolleider bepaalt het eindcijfer op het rekenkundig gemiddelde van het cijfer voor het schoolexamen en het cijfer voor het centraal examen. Is dit gemiddelde niet een geheel getal, dan wordt dat getal, indien het eerste cijfer achter de komma een 4 of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
3. Indien in een vak alleen een schoolexamen is afgenomen en niet tevens een centraal examen, is het cijfer voor het schoolexamen tevens het eindcijfer.
4. Van de cijfers die zijn behaald bij de gelegenheden om de rekentoets af te leggen, bedoeld in artikel 26a, geldt het hoogst behaalde cijfer als eindcijfer voor de rekentoets.
5. In afwijking van het vierde lid bepaalt de schoolleider in overleg met de kandidaat die gebruik heeft gemaakt van de rekentoets ER of van meerdere gelegenheden om de rekentoets af te leggen en gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid tot het afleggen van de rekentoets op een hoger niveau, welk van de voor de rekentoets behaalde cijfers geldt als eindcijfer.

---

¹ De kamer heeft ingestemd met een motie om met ingang van het schooljaar 2019-2020 de bestaande centrale rekentoets in het voorgezet onderwijs af te schaffen en vanaf dat schooljaar ook geen cijfer van de rekentoets op de cijferlijst op te nemen.

Om deze wijziging nog per schooljaar 2019-2020 te realiseren is het nodig om deze wetwijziging uiterlijk per 1 januari 2020 in werking te laten treden, met een terugwerking tot 1 augustus 2019. Het tijdpad voor het afschaffen van de rekentoets en het rekencijfer op de cijferlijst is daarmee zeer krap, maar naar alle waarschijnlijkheid hoeven leerlingen die in en na het schooljaar 2019-2020 hun diploma halen dus geen centrale rekentoets meer te maken.

Artikel 24 Vaststelling uitslag

1. De schoolleider en de secretaris van het eindexamen stellen de uitslag vast met inachtneming van artikel 25 of artikel 25a, en voor zover van toepassing artikel 27b.
2. De uitslag luidt “geslaagd” of “afgewezen”.
3. Indien dat nodig is om de kandidaat te laten slagen betrekken de schoolleider en de secretaris van het eindexamen een of meer eindcijfers van de vakken niet bij de bepaling van de definitieve uitslag. De overgebleven vakken dienen een eindexamen te vormen.

Artikel 25 Uitslag eindexamen leerwegen vmbo

n.v.t. op havo/vwo

Artikel 25a Uitslag eindexamen vwo en havo

1. De kandidaat die eindexamen vwo of havo heeft afgelegd, is geslaagd indien:
  - a. het rekenkundig gemiddelde van zijn bij het centraal examen behaalde cijfers ten minste 5,5 is;
  - b. hij:
    - 1°. voor één van de vakken Nederlandse taal en literatuur, Engelse taal en literatuur en voor zover van toepassing wiskunde A, B of C als eindcijfer 5 of meer heeft behaald en hij voor het andere vak, dan wel andere hier genoemde vakken, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en
    - 2°. de rekentoets heeft afgelegd;
  - c. hij onverminderd onderdeel b:
    - 1°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 of meer en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;
    - 2°. voor één van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6.0 bedraagt;
    - 3°. voor twee van zijn vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers tenminste 6.0 bedraagt, of
    - 4°. voor één van de vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld als eindcijfer 4 en voor één van deze vakken als eindcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een eindcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en het gemiddelde van de eindcijfers ten minste 6,0 bedraagt.
  - d. hij voor geen van de onderdelen, genoemd in het tweede lid, lager dan het eindcijfer 4 heeft behaald;
  - e. de kandidaat voor het vak lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel de kwalificatie <voldoende> of <goed> heeft behaald.

De rekentoets is geen eindexamenvak en maakt geen onderdeel uit van het centraal examen.

2. Bij de uitslagbepaling van de kandidaat volgens het eerste lid wordt het gemiddelde van de eindcijfers van ten minste de volgende onderdelen aangemerkt als het eindcijfer van één vak, voor zover voor deze onderdelen een eindcijfer is bepaald: maatschappijleer, culturele en kunstzinnige vorming en het profielwerkstuk

De schoolleider kan aan het combinatiecijfer toevoegen:

- a. literatuur, als onderdeel van alle afzonderlijke moderne talen, met dien verstande dat indien de schoolleider daartoe niet besluit, literatuur voor de bepaling van de eindcijfers een onderdeel is van het schoolexamen van de desbetreffende taal en literatuur;
  - b. algemene natuurwetenschappen in het havo en vwo;
  - c. bij bijzondere scholen: godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs, met dien verstande dat indien de schoolleider daartoe niet besluit, godsdienst of levensbeschouwelijk vormingsonderwijs geen onderdeel is van het eindexamen, tenzij onze Minister daarvoor goedkeuring heeft verleend met toepassing van artikel 11, eerste lid, onder c, artikel 12, eerste lid, onder c, of artikel 13, eerste lid, onder c, van het Eindexamenbesluit VO.
3. Indien de schoolleider toepassing geeft aan de vierde tweede volzin van het tweede lid, wordt in het examenreglement vermeld welk onderdeel of welke onderdelen worden toegevoegd.
  4. De schoolleider bepaalt het eindcijfer, bedoeld in het tweede lid, als het rekenkundig gemiddelde van de eindcijfers van de samenstellende onderdelen. Indien de uitkomst van deze berekening niet een geheel getal is, wordt dat getal indien het eerste cijfer achter de komma een vier of lager is, naar beneden afgerond en indien dat cijfer een 5 of hoger is, naar boven afgerond.
  5. Zodra de eindcijfers en indien mogelijk de uitslag zijn vastgesteld, maakt de schoolleider deze schriftelijk aan de kandidaat bekend, onder mededeling van het in artikel 26 bepaalde. De uitslag is de definitieve uitslag indien artikel 26, eerste lid, geen toepassing vindt.

Artikel 25b Voorschriften cum laude

1. Op het diploma vwo van een kandidaat wordt 'cum laude' vermeld, indien hij
  - a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0 heeft behaald, berekend op basis van de eindcijfers voor:
    - 1°. de vakken in het gemeenschappelijk deel van het profiel, het combinatiecijfer en de vakken van het profieldeel, en
    - 2°. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
  - b. ten minste het eindcijfer 7 of ten minste de kwalificatie <voldoende> heeft behaald voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van artikel 25a.
2. Op het diploma havo van een kandidaat wordt 'cum laude' vermeld, indien hij
  - a. ten minste het gemiddelde eindcijfer 8,0 heeft behaald, berekend op basis van de eindcijfers voor:
    - 1°. de vakken in het gemeenschappelijk deel van het profiel, het combinatiecijfer en de vakken van het profieldeel, en
    - 2°. het vak uit het vrije deel waarvoor het hoogste eindcijfer is vastgesteld, en
  - b. ten minste het eindcijfer 6 of ten minste de kwalificatie <voldoende> heeft behaald voor alle vakken die meetellen bij de uitslagbepaling op grond van artikel 25a.

Artikel 26 Herkansing centraal examen

1. De kandidaat heeft het recht om voor één vak van het eindexamen waarin hij al centraal examen heeft afgelegd, in het tweede of, indien artikel 22, eerste lid, van toepassing is, derde tijdvak, opnieuw deel te nemen aan het centraal examen.
2. De kandidaat stelt de schoolleider voor een door deze laatste te bepalen dag en tijdstip schriftelijk in kennis van gebruikmaking van het in het eerste lid bedoelde recht.
3. Het hoogste van de cijfers behaald bij de herkansing en bij het eerder afgelegde centraal examen geldt als definitief cijfer voor het centraal examen.
4. Na afloop van de herkansing in het laatste leerjaar wordt de uitslag definitief vastgesteld met overeenkomstige toepassing van artikel 24 en wordt deze schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.

5. Na afloop van een herkansing in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar wordt het eindcijfer schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt.
6. Het eerste tot en met vierde lid zijn van overeenkomstige toepassing op de vakken waarin in een examenjaar deeleindexamen is afgelegd. De kandidaat die in een examenjaar zowel eindexamen als een of meer deeleindexamens aflegt, oefent het in het eerste lid bedoelde recht per examenjaar ten hoogste eenmaal uit.

Artikel 26a Afleggen eindexamen in vak op oorspronkelijk niveau na eindexamen in zelfde vak op hoger niveau

Indien een kandidaat gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid tot het afleggen van eindexamen in een vak op hoger niveau dan het niveau van de schoolsoort of leerweg van inschrijving, stelt de schoolleider de kandidaat in de gelegenheid in dat vak alsnog het eindexamen af te leggen van die schoolsoort of leerweg.

Artikel 26a1 Aantal toetsmogelijkheden rekentoets

1. De kandidaat wordt binnen de periode waarin de rekentoets wordt afgenomen, bedoeld in artikel 22a, eerste lid, viermaal in de gelegenheid gesteld de rekentoets af te leggen, met dien verstande dat de eerste mogelijkheid in het voorlaatste schooljaar wordt geboden.
2. Indien de kandidaat in één leerjaar examen doet, wordt in afwijking van het eerste lid een kandidaat driemaal in de gelegenheid gesteld de rekentoets af te leggen.
3. De kandidaat stelt de schoolleider voor een door de schoolleider te bepalen dag en tijdstip er schriftelijk van in kennis dat hij gebruik maakt van de tweede, derde dan wel vierde gelegenheid, bedoeld in het eerste en tweede lid.
4. De schoolleider kan bij de tweede, derde of vierde gelegenheid een kandidaat alsnog in de gelegenheid stellen, gebruik te maken van de rekentoets ER of van de mogelijkheid tot het afleggen van de rekentoets op een hoger niveau.
5. Indien een kandidaat gebruik heeft gemaakt van de rekentoets ER of van de mogelijkheid om de rekentoets af te leggen op een hoger niveau, stelt de schoolleider de kandidaat in de gelegenheid bij de tweede, derde of vierde gelegenheid, de rekentoets af te leggen voor de schoolsoort of leerweg waarin hij eindexamen doet.
6. Na afloop van een rekentoets wordt het cijfer van de toets schriftelijk aan de kandidaat bekendgemaakt, in voorkomend geval onder vermelding van het aantal nog resterende gelegenheden om de toets af te leggen.

Artikel 27 Diploma en cijferlijst

1. De schoolleider reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke kandidaat die eindexamen heeft afgelegd, een cijferlijst uit waarop voor zover van toepassing zijn vermeld:
  - a. de cijfers voor het schoolexamen en de cijfers voor het centraal examen. Indien toepassing is gegeven aan de mogelijkheid één of meer vakken op een hoger niveau af te sluiten, wordt achter de desbetreffende vaknaam (uit dat niveau) tussen haakjes de leerweg (KB, GL of TL) of schoolsoort (havo of vwo) afgekort vermeld op de cijferlijst,
  - b. voor vwo en havo het vak of de vakken en het onderwerp of de titel van het profielwerkstuk,
  - c. voor vmbo het thema en de beoordeling van het profielwerkstuk,
  - d. de beoordeling van de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding in vwo,
  - de. de beoordeling van het vak lichamelijke opvoeding in vwo en havo,
  - e. de beoordeling van het kunstvak en het vak lichamelijke opvoeding uit het gemeenschappelijk deel van de leerweg in mavo en vbo,

- f. de beoordeling van de maatschappelijke stage, indien:
    - 1°. de maatschappelijke stage is beoordeeld met <voldoende> of <goed>;
    - 2°. deze tenminste de duur heeft gehad van 30 uren;
  - g. de eindscores voor de rekentoets² en de examenvakken met inbegrip van het cijfer bepaald op grond van artikel 25, derde of vierde lid, of artikel 25a, tweede lid, en
  - h. de uitslag van het eindexamen.
2. De schoolleider reikt op grond van de definitieve uitslag aan elke voor het eindexamen geslaagde kandidaat, daaronder mede begrepen de kandidaat die zijn eindexamen met gunstig gevolg heeft voltooid ten overstaan van het College voor Toetsen en Examens, een diploma uit waarop het profiel of de profielen zijn vermeld die bij de uitslag zijn betrokken. Op het diploma vmbo is in elk geval de leerweg vermeld die bij de uitslag is betrokken.
  3. Indien een kandidaat in meer vakken examen heeft afgelegd dan in de vakken die ten minste samen een eindexamen vormen, worden de vakken die niet bij de bepaling van de uitslag zijn betrokken, op de cijferlijst vermeld, tenzij de kandidaat daartegen bedenkingen heeft geuit.
  4. Voor de vermelding op de cijferlijst van vakken waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend bij het eindexamen geldt het volgende:
    - a. indien het betreft het eindexamen vwo of het eindexamen havo:
      - 1°. de vakken culturele en kunstzinnige vorming en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel worden niet vermeld op de cijferlijst indien de kandidaat het eindexamen aflegt aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs;
      - 2°. de vakken maatschappijleer en culturele en kunstzinnige vorming waarvoor de kandidaat bij het eindexamen vwo is vrijgesteld op grond van het bezit van een diploma havo, worden niet vermeld op de cijferlijst;
      - 3°. vakken waarvoor de kandidaat is vrijgesteld op grond van artikel 9 van het Eindexamenbesluit of artikel 10 van het Staatsexamenbesluit VO, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer;
      - 4°. vakken waarvoor de kandidaat bij het eindexamen vwo is vrijgesteld op grond van een eerder afgelegd eindexamen havo of eindexamen vmbo waarvan deze vwo-vakken deel uitmaakten, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer;
      - 5°. vakken waarvoor de kandidaat bij het eindexamen havo is vrijgesteld op grond van een eerder afgelegd eindexamen vmbo waarvan deze vakken dan wel de overeenkomstige vakken, bedoeld in artikel 14, achtste lid, van de wet, deel uitmaakten, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer;
      - 6°. andere vakken waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend, worden vermeld op de cijferlijst, zonder vermelding van een cijfer;
    - b. indien het betreft het eindexamen vmbo:
      - 1°. de vakken behorende tot de beeldende vorming, muziek, dans, drama en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel worden niet vermeld op de cijferlijst indien de kandidaat het eindexamen aflegt aan een instelling voor educatie en beroepsonderwijs;
      - 2°. vakken waarvoor de kandidaat is vrijgesteld op grond van artikel 9 van het Eindexamenbesluit VO of artikel 10 van het Staatsexamenbesluit VO, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer;
      - 3°. vakken waarvoor de kandidaat bij het eindexamen vmbo voor zover het betreft de theoretische leerweg, is vrijgesteld op grond van een eerder afgelegd eindexamen vmbo voor zover het betreft de kaderberoepsgerichte leerweg of de basisberoepsgerichte leerweg waarvan deze vakken dan wel de overeenkomstige

---

² De kamer heeft ingestemd met een motie om met ingang van het schooljaar 2019-2020 de bestaande centrale rekentoets in het voortgezet onderwijs af te schaffen en vanaf dat schooljaar ook geen cijfer van de rekentoets op de cijferlijst op te nemen.

- vakken, bedoeld in artikel 10, negende lid, van de wet, deel uitmaakten, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer;
- 4°. vakken waarvoor de kandidaat op grond van artikel 23, achtste lid, artikel 24, zevende lid, of artikel 25, zevende lid van het Eindexamenbesluit VO bij het eindexamen vmbo zijn vrijgesteld, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer;
  - 5°. vakken die op grond van artikel 22, achtste lid, zijn gekozen in aanvulling op de daar bedoelde voorgeschreven vakken, worden vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het daarvoor behaalde cijfer;
  - 6°. andere vakken waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend, worden vermeld op de cijferlijst, zonder vermelding van een cijfer.
5. Op de cijferlijst wordt de rekentoets waarvoor de kandidaat vrijstelling of ontheffing is verleend bij het eindexamen, vermeld op de cijferlijst, met vermelding van het eerder behaalde cijfer.
  6. Indien de rekentoets waarvoor het eindcijfer is vastgesteld een rekentoets ER betreft, wordt op de cijferlijst bij vermelding van de rekentoets de toevoeging "ER" geplaatst.
  7. De schoolleider en de secretaris van het eindexamen tekenen de diploma's en de cijferlijsten.
  8. Indien de kandidaat in een bepaald jaar is geslaagd voor het eindexamen, draagt de schoolleider er op verzoek van de kandidaat zorg voor dat de behaalde cijfers voor de vakken waarin in datzelfde jaar deeleindexamen of deelstaatsexamen is afgelegd, worden vermeld op de cijferlijst.
  9. De schoolleider van een scholengemeenschap die in elk geval een school voor mavo omvat, reikt op verzoek van de kandidaat die met goed gevolg het examen vmbo in de gemengde leerweg aan die school heeft afgelegd en bovendien examen heeft afgelegd in een extra algemeen vak en met het meetellen van dat vak voldoet aan artikel 25 voor zover het betreft de uitslag van het eindexamen vmbo in de theoretische leerweg, het diploma vmbo in de theoretische leerweg uit.

Artikel 27a Atheneumdiploma aan een gymnasium

De schoolleider van een scholengemeenschap of school voor vwo die gymnasium verzorgt, kan in plaats van een diploma gymnasium een diploma atheneum uitreiken aan een kandidaat indien:

- a. de scholengemeenschap of school voor vwo atheneum onderwijs verzorgt;
- b. de scholengemeenschap of school voor vwo overeenkomstig artikel 21 van de wet kenbaar heeft gemaakt dat het behalen van een diploma atheneum en het volgen van atheneumonderwijs mogelijk is; en
- c. de kandidaat staat ingeschreven voor atheneum onderwijs. Op een scholengemeenschap kan nog tot het moment van opgave van de SE-cijfers een keuze worden gemaakt voor atheneum (eventueel met Latijn of Grieks als extra vak) als gymnasium risicovol lijkt.

Artikel 27b Voorlopige cijferlijst

1. Indien de kandidaat de rekentoets, een centraal examen of een afsluitend schoolexamen in één of meer vakken heeft afgelegd in het voorlaatste of direct daaraan voorafgaande leerjaar en vervolgens de school verlaat zonder het eindexamen te voltooien, verstrekt de schoolleider hem een voorlopige cijferlijst met de behaalde eindcijfers, voor zover deze niet op grond van artikel 15a, vijfde lid, zijn vervallen. De eerste volzin is van overeenkomstige toepassing op de kandidaat die het gespreid centraal examen, bedoeld in artikel 34, aflegt.
2. Op de voorlopige cijferlijst worden de rekentoets, het vak of de vakken waarin de kandidaat centraal examen heeft afgelegd vermeld, alsmede het cijfer van het schoolexamen, het cijfer van het centraal examen en het eindcijfer, met de aantekening of het eindcijfer voor de rekentoets gebaseerd is op een rekentoets ER en of gebruik is gemaakt van de herkansingsmogelijkheid.

3. Indien de kandidaat een afsluitend schoolexamen heeft afgelegd wordt de beoordeling of het cijfer daarvan vermeld op de voorlopige cijferlijst.
4. Aan de voorlopige cijferlijst kunnen geen rechten meer worden ontleend met ingang van het moment waarop aan de kandidaat tevens een cijferlijst als bedoeld in artikel 27, eerste lid, is uitgereikt die ten minste de eindcijfers van de voorlopige cijferlijst omvat.

Artikel 28 Certificaat

1. De schoolleider reikt aan de definitief voor het eindexamen vmbo afgewezen kandidaat die de school verlaat en die voor één of meer vakken of de rekentoets van dat eindexamen een eindcijfer 6 of meer heeft behaald, een certificaat uit, waarop zijn vermeld, voor zover van toepassing:
  - a. het vak of de vakken waarvoor de kandidaat een eindcijfer 6 of meer heeft behaald,
  - b. de rekentoets, indien de kandidaat een eindcijfer 6 of meer heeft behaald, en
  - c. het thema van het profielwerkstuk, voor zover beoordeeld met “goed” of “voldoende”.
2. n.v.t. op havo/vwo
3. Indien de rekentoets waarvoor het eindcijfer is vastgesteld een rekentoets ER betreft, wordt op de cijferlijst of het certificaat bij vermelding van de rekentoets de toevoeging “ER” geplaatst.

Artikel 28a n.v.t. op havo/vwo

Artikel 29 Duplicaten en afgifte verklaringen

1. Duplicaten van afgegeven diploma's, certificaten, bewijzen van ontheffing en cijferlijsten worden niet verstrekt. Gewaarmerkte kopieën worden op verzoek verstrekt.
2. Een schriftelijke verklaring dat een in het eerste lid, eerste volzin, bedoeld document is afgegeven, welke verklaring dezelfde waarde heeft als dat document zelf, kan uitsluitend door Onze Minister worden verstrekt.

Hoofdstuk VI Overige bepalingen

Artikel 30 Afwijking wijze van examineren

1. De schoolleider kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de schoolleider de wijze waarop het examen zal worden afgelegd, met dien verstande dat aan de overige bepalingen in het Eindexamenbesluit VO wordt voldaan. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.
2. Tenzij sprake is van een objectief waarneembare lichamelijke handicap, geldt ten aanzien van de in het eerste lid bedoelde aangepaste wijze van examineren dat:
  - a. er een deskundigenverklaring is die door een ter zake deskundige psycholoog, orthopedagoog, neuroloog of psychiater is opgesteld,
  - b. de aanpassing voor zover betrekking hebbend op het centraal examen of de rekentoets in ieder geval kan bestaan uit een verlenging van de duur van de desbetreffende toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten, en
  - c. een andere aanpassing slechts kan worden toegestaan voor zover daartoe in de onder a. genoemde deskundigenverklaring ten aanzien van betrokkene een voorstel wordt gedaan dan wel indien de aanpassing aantoonbaar aansluit bij de begeleidingsadviezen, vermeld in die deskundigenverklaring.

3. De schoolleider kan in verband met onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal afwijken van de voorschriften gegeven bij of krachtens het Eindexamenbesluit VO, ten aanzien van een kandidaat die met inbegrip van het schooljaar waarin hij eindexamen aflegt, ten hoogst zes jaren onderwijs in Nederland heeft gevolgd en voor wie het Nederlands niet de moedertaal is. De in de eerste volzin bedoelde afwijking kan betrekking hebben op:
  - a. het vak Nederlandse taal en literatuur;
  - b. het vak Nederlandse taal;
  - c. enig andere vak waarbij het gebruik van de Nederlandse taal van overwegende betekenis is.
4. De in het derde lid bedoelde afwijking bestaat voor zover betrekking hebbend op het centraal examen slechts uit een verlenging van de duur van de toets van het centraal examen met ten hoogste 30 minuten en het verlenen tot toestemming tot gebruik van een verklarend woordenboek der Nederlandse taal.
5. Van elke afwijking op grond van het derde lid wordt mededeling gedaan aan de inspectie.

Artikel 31 Gegevensverstrekking

1. Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de eindcijfers in het voorlaatste leerjaar of direct daaraan voorafgaande leerjaar, voor zover van toepassing, en na de vaststelling van de definitieve uitslag stuurt de schoolleider aan de minister van OCW en aan de inspectie een opgave waarop voor alle kandidaten voor zover van toepassing zijn vermeld:
  - a. het profiel of de profielen dan wel de leerweg waarop het examen betrekking heeft;
  - b. de vakken waarin examen is afgelegd;
  - c. de cijfers van het schoolexamen alsmede in voorkomend geval, het vak of de vakken waarop het profielwerkstuk in het vwo of havo betrekking heeft en de beoordeling en het thema van het profielwerkstuk in het vmbo;
  - d. de cijfers van het centraal examen;
  - e. de rekentoets waarvoor het eindcijfer is vastgesteld met het bijbehorende niveau, alsmede of gebruik is gemaakt van de rekentoets ER;
  - f. de eindcijfers;
  - g. de uitslag van het eindexamen.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op een schoolleider die op grond van artikel 103b, tweede lid, van de wet examengegevens samen met het persoonsgebonden nummer verstrekt aan de minister van OCW.

Artikel 32 Bewaren examenwerk

1. Het werk van het centraal examen en de rekentoets van de kandidaten wordt gedurende ten minste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard door de schoolleider, ter inzage voor belanghebbenden.
2. Een door de schoolleider en de secretaris van het eindexamen ondertekend exemplaar van de opgave, zoals bedoeld in artikel 31 wordt gedurende tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag in het archief van de school bewaard.
3. De schoolleider draagt er zorg voor dat een volledig stel van de bij de centrale examens gebruikte opgaven gedurende tenminste zes maanden na de vaststelling van de uitslag bewaard blijft in het (digitale) archief van de school.
4. Een kandidaat die voor een vak ten overstaan van het College voor Toetsen en Examens centraal examen aflegt met geheime opgaven, kan omtrent zijn werk gedurende genoemde periode van zes maanden inlichtingen inwinnen bij dit College.

Artikel 33 Afwijkende inrichting examen

Ten behoeve van experimenten met een andere inrichting van het eindexamen kan de Minister van OCW toestaan dat van het Eindexamenbesluit VO wordt afgeweken.

Artikel 34 Spreiding voltooiing eindexamen

1. De schoolleider kan, de inspectie gehoord, toestaan dat een kandidaat die in het laatste leerjaar langdurig ziek is, en een kandidaat die lange tijd ten gevolge van een bijzondere, van de wil van de kandidaat onafhankelijke omstandigheid niet in staat is geweest het onderwijs in alle betrokken eindexamenvakken gedurende het laatste leerjaar te volgen, het centraal examen en in voorkomend geval het schoolexamen, voor een deel van de vakken in het ene schooljaar en voor het andere deel in het daarop volgende schooljaar aflegt. In dat geval wordt het eindexamen in een vak in het eerste of in het tweede van deze schooljaren afgesloten.
2. Het eerste lid is van toepassing op de rekentoets, met dien verstande dat de rekentoets in het ene schooljaar of in het daarop volgende schooljaar kan worden afgelegd.
3. De schoolleider geeft zijn in het eerste lid bedoelde toestemming uiterlijk voor de aanvang van het eerste tijdvak van het centraal examen. In bijzondere gevallen kan de schoolleider afwijken van de eerste volzin ten behoeve van een kandidaat die nog niet in alle betrokken eindexamenvakken centraal examen heeft afgelegd.
4. Artikel 26, eerste tot en met vierde lid is ten aanzien van de kandidaat van toepassing in het eerste en in het tweede schooljaar van het gespreid centraal examen, met dien verstande dat het in dat artikel bedoelde recht in het eerste schooljaar ontstaat nadat de eindcijfers van de vakken waarvoor in het eerste schooljaar het centraal examen is afgesloten, voor de eerste maal zijn vastgesteld.
5. Zo spoedig mogelijk na de vaststelling van de eindcijfers, behaald tot en met het eerste schooljaar van het gespreid centraal examen, zendt de schoolleider aan Onze Minister een opgave waarop voor die kandidaat zijn vermeld de gegevens, genoemd in artikel 31, onderdelen a tot en met g.
6. De schoolleider en de secretaris stellen op verzoek van de kandidaat de uitslag van het eindexamen reeds vast aan het einde van het eerste schooljaar van het gespreid centraal examen of het gespreid schoolexamen, met overeenkomstige toepassing van artikel 25 of artikel 25a.

Hoofdstuk VII Slotbepalingen

Artikel 35 Onvoorziene omstandigheden

In alle gevallen waarin dit examenreglement niet voorziet, beslist de schoolleider.

Artikel 36 ~~Inwerkingtreding~~ Vaststelling examenreglement

De schoolleider stelt het examenreglement vast na instemming van de (centrale) medezeggenschapsraad cq. deelraad.

DEEL II INRICHTING SCHOOLEXAMEN

1. Bij het schoolexamen aan het Augustinianum geldt onderstaande regeling. Deze regeling is een nadere bepaling en aanvulling bij het eindexamenbesluit VWO/HAVO en het eindexamenreglement van de Stichting Carmelcollege. Ze moet daarom geïnterpreteerd worden vanuit dit eindexamenbesluit en dit eindexamenreglement. In geval van strijdigheid tussen deze regeling en het eindexamenbesluit of eindexamenreglement prevaleren dan ook het eindexamenbesluit en het eindexamenreglement. In alle gevallen waarin deze regeling niet voorziet, beslist de schoolleider. Tegen diens beslissing is beroep mogelijk bij de commissie van beroep, genoemd in artikel 6 van het eindexamenreglement .

2. Het schoolexamen in het Programma van Toetsing en Afsluiting (PTA).

- 2.1 In het PTA is voor ieder vak omschreven welke onderdelen van het examenprogramma in het schoolexamen worden getoetst.
- 2.2 Zie artikel 9 op blz 8 van *deel I Eindexamenreglement* voor de eisen waaraan een PTA moet voldoen.
- 2.3 Vóór 1 oktober ontvangen de leerlingen van 4 HAVO en 5 HAVO, via de website, een PTA voor elk examenvak. (Zie daarvoor *deel III Plan van toetsing en afsluiting per vak*)
- 2.4 Behalve als anders vermeld, betreft het een schriftelijke toets.

3. Het schoolexamen in 4 HAVO en 5HAVO.

- 3.1 Welke toetsen er voor elk vak in 4 en 5 HAVO worden afgenomen is weergegeven in "*Deel III Plan van toetsing en afsluiting per vak*".
- 3.2 Het vak Levensbeschouwing wordt afgerond in 4 HAVO.
- 3.3 Alle vakken die nog niet zijn afgerond worden in 5 HAVO afgerond.
- 3.4 Het vak Lichamelijke Opvoeding wordt op basis van de behaalde resultaten in 4 HAVO en 5 HAVO beoordeeld met onvoldoende, voldoende of goed.
- 3.5 Het vak wiskunde D wordt afgesloten met een cijfer afgerond op 1 decimaal.
- 3.6 De vakken Culturele Kunstzinnige Vorming, Maatschappijleer en Levensbeschouwing worden afgesloten met een cijfer afgerond op 1 decimaal.
- 3.7 Voor de vakken genoemd in artikel 3.5 en 3.6 wordt een eindcijfer vastgesteld door het cijfer bedoeld in de artikelen 3.5 en 3.6 af te ronden op gehelen.

4. Het combinatiecijfer.

- 4.1 Het gemiddelde van de in artikel 3.6 bedoelde (gehele) cijfers en het (op gehelen afgeronde) cijfer voor het profielwerkstuk wordt het combinatiecijfer genoemd.
- 4.2 Alle onderdelen die deel uitmaken van het combinatiecijfer wegen daarin even zwaar mee. Ieder onderdeel moet met minimaal het cijfer vier beoordeeld zijn.
- 4.3 Het combinatiecijfer wordt berekend en daarna in één stap afgerond op een geheel cijfer, waarbij een decimaal van 5 of hoger naar boven wordt afgerond en een van 4 of minder naar beneden.
- 4.4 Het combinatiecijfer is één van de cijfers op basis waarvan een leerling kan slagen of zakken.
- 4.5 Het combinatiecijfer wordt op de cijferlijst vermeld.

5. Soorten toetsen.

5.1 Schriftelijke toetsen.

- a. Voor ieder vak worden de opgaven voor de schriftelijke toetsen door de betrokken examinatoren opgesteld.
- b. De normen die bij de beoordeling worden gehanteerd, worden eveneens door deze examinatoren gezamenlijk vastgesteld.
- c. Het cijfer voor het gemaakte werk wordt vastgesteld door de examiner van de betreffende kandidaat.

Mondelinge proeven.

- a. De mondelinge toetsen worden afgenomen door de examiner, met dien verstande dat de examiner een eventueel aanwezige assessor in de gelegenheid mag stellen vragen te stellen. Van de individuele mondelinge toetsen in de eindexamenklas wordt een geluidsopname gemaakt. Deze opname wordt bewaard tot 10 schooldagen nadat aan de leerling het cijfer voor de toets is medegedeeld. Een leerling kan bij de schoolleider een

- schriftelijk verzoek indienen tot herbeoordeling van zijn mondelinge toets. Hierbij wordt de geluidsopname in overleg met de schoolleiding beoordeeld door een vakcollega van de examinerator. De vakcollega en de examinerator stellen na overleg een definitief cijfer vast.
- b. De schoolleider kan een assessor aanwijzen, bij voorkeur een collega in hetzelfde of een verwant vak, zoveel mogelijk in overleg met de examinerator.
  - c. De examinerator stelt het cijfer vast, eventueel na overleg met de assessor.
- 5.2 *Practicumproeven.*
- a. De opdracht wordt gegeven door en uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van de examinerator.
  - b. De schoolleider kan een assessor aanwijzen na overleg met de examinerator, bij voorkeur een vakcollega of de technisch onderwijsassistent van dat vak.
  - c. De examinerator stelt het cijfer vast, eventueel na overleg met de assessor.
- 5.3 *Praktische opdrachten (PO).*
- a. De examinerator reikt voor iedere PO een leerlingenhandleiding uit waarin vermeld is:
    - het aantal studielasturen
    - de benodigde hulpmiddelen en teksten,
    - afspraken m.b.t de voortgangscontrole,
    - de uitvoering,
    - de presentatievorm,
    - het inlevermoment,
    - een beoordelingsmodel.
- 6. Cijfers.**
- 6.1 Voor het schoolexamen en alle deelttoetsen daarvan geldt een cijferschaal van 1 t/m 10 met de daar tussenliggende cijfers van één decimaal.
  - 6.2 Bij vakken zonder centraal examen wordt het eindcijfer bepaald door afronden van dit schoolexamencijfer in één decimaal op een geheel cijfer, waarbij een decimaal van 5 of hoger naar boven wordt afgerond en een van 4 of minder naar beneden.
- 7. Mededeling van de cijfers.**
- 7.1 In het begin van 5HAVO ontvangt elke kandidaat een schriftelijk overzicht van alle tot dan toe behaalde cijfers van het schoolexamen. Bovendien ook na beide schoolexamenperiodes in dat jaar, en kort voor het eindexamen, na de laatste herkansingsronde, een definitief overzicht.
- 8. Handelingsdeel schoolexamen.**
- 8.1 De handelingsdelen voor het vak Lichamelijke Opvoeding moeten zijn uitgevoerd en tenminste met de kwalificatie voldoende te zijn beoordeeld.
  - 8.2 Indien een kandidaat extra cursussen volgt of activiteiten uitvoert om aan zijn minimale studielast te komen, dienen deze met ten minste voldoende te zijn beoordeeld.
- 9. Inleveren practicumverslagen en praktische opdrachten.**
- 9.1 Een kandidaat, die zijn practicumverslag of PO niet op de gestelde termijn heeft ingeleverd, maakt zich schuldig aan een onregelmatigheid.
  - 9.2 Daags na de uiterste inleverdatum overhandigt de examinerator aan de schoolleider een controlelijst, waarop vermeld staat welke kandidaten hun werkstuk niet tijdig hebben ingeleverd. De schoolleider kan dan een nieuw tijdstip van inleveren vaststellen.
  - 9.3 Indien er geen sprake is van overmacht, kan bij niet inleveren van de PO op het afgesproken tijdstip, een van tevoren vastgesteld percentage punten worden afgetrokken. Bij elke dag later dat de PO alsnog wordt ingeleverd, kan de examinerator 1 punt aftrek geven. Indien een PO niet wordt ingeleverd, krijgt de kandidaat het cijfer 1,0 toegekend.
  - 9.4 In bijzondere gevallen kan aan een kandidaat ontheffing worden verleend van inlevering van een of meer werkstukken op de gestelde termijnen.
- 10. Afspraken voor toetsen voor het schoolexamen in 4 en 5 HAVO.**
- 10.1 Als een kandidaat ten gevolge van ziekte of door een andere vorm van overmacht niet in staat is deel te nemen aan een toets die meetelt voor het schoolexamen, moet dit telefonisch of schriftelijk vóór aanvang van de toets aan de schoolleider gemeld worden, tenzij de betrokkenen kunnen aantonen, dat zij daartoe geen mogelijkheid hadden.

- 10.2 Zodra een kandidaat, die door overmacht een of meer toetsen gemist heeft, op school terugkomt, dient hij in alle gevallen de overmacht duidelijk te kunnen aantonen via een schriftelijke verklaring ter attentie van de schoolleider.
- 10.3 Een kandidaat, die niet voldoet aan het gestelde in 10.1 en 2 maakt zich schuldig aan een onregelmatigheid.
- 10.4 Een kandidaat, die door overmacht een of meer toetsen gemist heeft, moet deze alsnog inhalen, tenzij de schoolleider in bijzondere gevallen anders beslist.
- 10.5 Inhalen van een gemiste toets in 4 HAVO geschiedt op een tijdstip dat door de betreffende docent wordt vastgesteld.
- 10.6 Inhalen van een gemiste toets in 5 HAVO geschiedt tijdens de eerstvolgende herkansingsronde. Het betreffende onderdeel kan in een latere periode niet meer worden herkanst voor zover het herkansbaar is.
- 10.7 Indien een kandidaat een toets mist in 5 HAVO en ook bij de 2^e mogelijkheid om diezelfde toets te maken (in de herkansingsronde) afwezig is, wordt het cijfer 1 genoteerd.
- 10.8 De kandidaten dienen tijdig voor het begin van een toets aanwezig te zijn. Komt een kandidaat meer dan 10 minuten te laat bij een proef, met uitzondering van de luistertoetsen (zie 10.9), dan meldt hij zich onmiddellijk bij de schoolleider. Deze bepaalt, na de kandidaat en zomogelijk de examinerator gehoord te hebben, of de kandidaat alsnog aan de toets kan deelnemen.
- 10.9 Bij luistertoetsen wordt geen enkele kandidaat toegelaten na aanvang van de toets. Kandidaten die niet meer worden toegelaten, melden zich bij de schoolleider.
- 10.10 Als de schoolleider de kandidaat niet meer toelaat tot de toets, zijn de artikelen 10.2 t/m 10.6 van toepassing.
- 10.11 Als een kandidaat bij een toets te laat aanwezig is, mag hij niet langer doorwerken, tenzij de schoolleider dit, op grond van zeer bijzondere omstandigheden, toestaat.
- 10.12 Als de schoolleider een kandidaat toestaat langer door te werken, overhandigt hij de kandidaat een schriftelijke verklaring ten behoeve van de examinerator en surveillant waarin hij vermeldt tot wanneer de kandidaat mag doorwerken.

11. Uitstel van toetsen.

- 11.1 In zeer bijzondere gevallen kan de schoolleider tot individueel of collectief uitstel van toetsen besluiten.
- 11.2 De schoolleider neemt een beslissing tot uitstel na overleg met de betrokken examinerator. Dit geldt ook voor een uitstel als bedoeld in artikel 9.4

12. Herkansing.

- 12.1 Onder herkansing wordt verstaan de mogelijkheid om één of meer toetsen opnieuw af te leggen.
- 12.2 Alleen theoretische toetsen (incl. kijk-/luistertoetsen) en mondelinge proeven die meetellen bij het bepalen van het schoolexamencijfer komen voor herkansing in aanmerking. Practicumproeven, praktische opdrachten en het profielwerkstuk kunnen niet worden herkanst.
- 12.3 Herkansingen vinden alleen plaats in klas 5.
- 12.4 Er zijn in totaal twee herkansingsronden:
  - a. De eerste herkansingsronde is na de eerste ronde schoolexamentoetsen in 5 HAVO. In deze ronde kan een kandidaat maximaal één deelcijfer herkansen van de schoolexamenvakken uit de eerste schoolexamenperiode van 5 HAVO.
  - b. De tweede herkansingsronde is na de tweede ronde schoolexamentoetsen in 5 HAVO. In deze ronde kan een kandidaat maximaal twee deelcijfers herkansen van de schoolexamenvakken uit de tweede schoolexamenperiode van 5 HAVO.
- 12.5 De herkansingstoets gaat steeds over de gehele bij dat deelcijfer behorende leerstof.
- 12.6 Elke kandidaat ontvangt vóór elke herkansingsperiode een overzicht met de tot dan toe voor schoolexamenonderdelen behaalde resultaten.
- 12.7 De herkansing dient in dezelfde vorm te worden afgenomen als het oorspronkelijke onderzoek, tenzij de schoolleider, de examinerator en kandidaat gehoord hebbend, anders beslist.
- 12.8 Indien het cijfer van de herkansing hoger is dan het oorspronkelijke cijfer, geldt het cijfer van de herkansing; anders wordt het oorspronkelijke cijfer gehandhaafd.
- 12.9 Een kandidaat die misbruik maakt van de geboden mogelijkheden, moet zich verantwoorden bij de schoolleider. Deze kan hem het recht op herkansing in een bepaald vak ontzeggen, zonder dat de kandidaat dan in plaats daarvan een herkansing in een ander vak mag afleggen. Aantoonbare verwaarlozing voor een vak (waaronder o.a. inbegrepen meerdere keren in korte tijd geen huiswerk maken en/of een negatieve en/of passieve werkhouding gedurende langere

- tijd) wordt aangemerkt als misbruik maken van de geboden mogelijkheden.
- 12.10 Indien een kandidaat bij een herkansing afwezig is kan hij deze niet alsnog inhalen.
- 12.11 Indien een kandidaat zich inschrijft voor een herkansingsronde maar tijdens deze herkansingsronde niet verschijnt zonder geldige reden van afwezigheid, verspeelt hij het recht op herkansing in de volgende herkansingsperiode.

13. Herexamen.

- 13.1 Een kandidaat heeft in 5 HAVO recht op herexamen voor één van de volgende vakken die in 4 HAVO en 5 HAVO zijn afgesloten en waarvoor het eindcijfer volledig bepaald wordt door het eindcijfer van het schoolexamen: maatschappijleer en wiskunde D.
- 13.2 Het herexamen bedoeld in artikel 13.1 vindt plaats in de herkansingsperiode van de tweede schoolexamenperiode in 5 HAVO.
- 13.3 De stof die in het herexamen getoetst wordt staat omschreven in het PTA van het vak
- 13.4 Het is mogelijk om naast een herexamen een herkansing voor een ander vak af te leggen.

14. Het profielwerkstuk. (zie ook artikel 5 van “*deel I Eindexamenreglement*”)

- 14.1 Het profielwerkstuk is een onderdeel van het examendossier van de kandidaat.
- 14.2 Het profielwerkstuk is een natuurwetenschappelijk onderzoek, sociaal-wetenschappelijk onderzoek, creatief of technisch ontwerp. Het omvat 80 studielasturen.
- 14.3 Het profielwerkstuk heeft betrekking op één vak dat de leerling in zijn/haar pakket heeft. Dit moet een vak zijn met minimaal 320 studielasturen.
- 14.4 In de 2e helft van de 4e klas HAVO krijgen de leerlingen informatie over het profielwerkstuk met afspraken m.b.t.:
- Keuze van het onderwerp (keuzeopdrachtformulier),
  - de fasering,
  - de voortgangscontrole,
  - het logboek,
  - het materiaal,
  - de beoordeling.
- 14.5 Het profielwerkstuk moet met een cijfer worden beoordeeld voordat de kandidaat aan het Centraal Examen kan deelnemen. Voor het profielwerkstuk geldt een cijferschaal van 1 t/m 10 met de daar tussenliggende cijfers van één decimaal.
- 14.6 Het cijfer voor het profielwerkstuk wordt afgerond op een geheel cijfer en is dan één van de onderdelen van het combinatiecijfer. Zie hiervoor ook artikel 4 van *deel II inrichting schoolexamen*.
- 14.7 Indien een duo (trio) bestaat uit een leerling van havo5 en een leerling uit vwo6 zal het afgeronde cijfer voor het PWS met 0,8 verhoogd worden voor de leerling van havo5.
- 14.8 Het profielwerkstuk kan niet worden herkanst.

15. De rekentoets

Zie hiervoor artikel 22a, 25a, 25b en 26a van “*Deel I Eindexamenreglement*”)

16. Afsluiting schoolexamen.

- 16.1 Het schoolexamen wordt tenminste één week voor de aanvang van het centraal examen afgesloten.
- 16.2 Een kandidaat kan voor een vak pas aan het Centraal Examen deelnemen als het schoolexamen voor dat vak is afgerond.

17. Bewaren schoolexamendossier.

- 17.1 De gemaakte en nagekeken toetsen die door de docent aan de leerlingen worden teruggegeven, worden door de kandidaat zelf zorgvuldig bewaard voor zover ze door de examinerator aan de kandidaat mee worden gegeven.

DEEL III PLAN VAN TOETSING EN AFSLUITING

Vak	Percentage schoolexamen H4	Percentage schoolexamen H5
Ne	25	75
Eng	10	90
Fa		
Du		
KuBV	60	40
Gs	40	60
Ak		
Ec		
Beco/MO		
Na		
Sk		
Bi		
WA		
WB		
WD	60	40
LV	100	
Ma		100
LO	60	40
CKV	80	20

Vakken met een mogelijkheid tot herexamen zijn ***cursief*** gedrukt.
Voor die vakken en de vakken LV, CKV en LO is er geen Centraal Examen.

Het vak LOB (loopbaanoriëntatie en begeleiding), ookwel OSB (oriëntatie studie en beroep) telt in H4 wel mee voor de overgang, maar in H5 niet bij bepalen of een leerling slaagt of zakt.

Klas en periode	Toets	Gewicht van toets in jaarcijfer	Gewicht in schoolexamen in %	Opmerkingen
H 4.1	SO H1 §1.1 t/m 1.5 Wereldbeeld	3	12	
	SO H1 §1.6 t/m 1.9 Wereldbeeld	3		
	PW H1 Wereldbeeld	6		
H 4.2	SO H2 §2.1 t/m 2.4 Klimaat & Landschap	3	12	Toetsen in PWW1, 2 en 3 duren 90 min.
	SO H2 §2.5 t/m 2.9 Klimaat & Landschap	3		
	PW H2 Klimaat & Landschap	6		
H 4.3	SO H3 §3.1 t/m 3.6 Stedelijke gebieden	3	12	
	SO H4 §4.1 t/m 4.6 Wateroverlast	6		
	PW H3 en H4 Stedelijke gebieden en Wateroverlast	3		
H 4.4	PO Kaartvaardigheden	4	4	
H 5.1	PO Geografisch onderzoek		10	
	PW H1 §1 t/m 9 Wereld Globalisering en H3 §1 t/m 3 Gebieden Brazilië (in SE1, 90 min.)		25	Herkansing mogelijk
H 5.2	PW H2 §1 t/m 9 Aarde Endogene en exogene processen en H3 §4 t/m 6 Gebieden Brazilië (in SE2, 90 min.)		25	Herkansing mogelijk

PLAN VAN TOETSING EN AFSLUITING HAVO VAK: BEDRIJFSECONOMIE

Cohort H4 2018-2019

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in trim	gewicht van trimester-cijfer voor jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen
H4.1	Lesbrief Financiële Zelfredzaamheid	1 x 1 1 x 2	30	10	Toetsen met weging 1 duren 50 minuten Toetsen met weging 2 duren 90 minuten
H4.2	Lesbrief Bedrijf Starten Lesbrief Marktverovering	1 x 1 1 x 2	30	10	
H4.3	Lesbrief Marktverovering Lesbrief Bedrijfseconomie@home Lesbrief Ondernem-het-zelf	1 x 1 1 x 2	30	10	
H4.4	Praktische opdracht(en)		10	10	
H5.1	SE 1: Lesbrieven Financiële Zelfredzaamheid, Bedrijf Starten, Personeel en interne organisatie H1 t/m H4, Financiële Verslaggeving H1 t/m H4			30	Schoolexamenduur 180 minuten Herkansing mogelijk, 180 minuten
H5.2	SE 2: Lesbrieven Bedrijf Starten, Marktverovering, Financiering en Verslaggeving en Het Resultaat H1 t/m H3			30	Schoolexamenduur 180 minuten Herkansing mogelijk, 180 minuten
				totaal 100%	

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in trim	gewicht van trimester-cijfer voor jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen
H4.1	M&O in balans Hoofdstukken 1 t/m 8	1 x 1 1 x 2	30	10	Toetsen met weging 1 duren 50 minuten Toetsen met weging 2 duren 90 minuten
H4.2	M&O in balans Hoofdstukken 9 t/m 14	1 x 1 1 x 2	30	10	
H4.3	M&O in balans Hoofdstukken 20 t/m 24	1 x 1 1 x 2	30	10	
H4.4	Praktische opdracht(en)		10	10	
H5.1	SE 1: M&O in balans Hoofdstukken 1 t/m 3, 9 t/m 14 en 20 t/m 27			30	Schoolexamenduur 180 minuten Herkansing mogelijk, 180 minuten
H5.2	SE 2: M&O in balans Hoofdstukken 20 t/m 27 en 33 t/m 38			30	Schoolexamenduur 180 minuten Herkansing mogelijk, 180 minuten
				totaal 100%	

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen Er kunnen afhankelijk van de lengte van de verschillende trimesters verschuivingen plaatsvinden in de verdeling van de proefwerkstof	
H4.1	verslagen (2x) maken (gemiddeld cijfer)	5	40		
	pw boek H4: Th 1 en 2	8			
	x overhoringen	x.1		(onaangekondigde) overhoringen	
H4.2	pw boek H4: Th 2 en 3 en vaardigheden	5			
	pw boek H4: Th 3 en 4	5		toetsen in de 3 proefwerkweken duren allemaal 60 minuten	
	x overhoringen	x.1		(onaangekondigde) overhoringen	
H4.3	onderzoeksopdracht	7			
	pw boek H4: Th 4, 5 en 6	5			
	pw boek H4: Th 5, 6 en 7	5			
	x overhoringen	x.1		(onaangekondigde) overhoringen	
H5.1	se boek H4: Th 1 t/m 7 boek H5: Th 1			25	tijdsduur 2uur, herkansing mogelijk
H5.2	onderzoeksopdracht			10	geen herkansing mogelijk
	se boek H5: Th 1 t/m 5 boek H4: Th 7		25	tijdsduur 2uur, herkansing mogelijk Een deel van de stof wordt alleen in het CE geëxamineerd	
			totaal 100%		

PLAN VAN TOETSING EN AFSLUITING HAVO VAK: CULTURELE EN KUNSTZINNIGE VORMING (CKV)

Cohort H4 2018-2019

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in schoolexamen in %	Opmerkingen
H4.1	1 reflectieopdracht CA	10	80	Trim 1,2 en 3 tellen 80% mee voor het schoolexamen.
	Portfolio trimester 1	10		
	Praktijkopdracht	10		
H4.2	1 reflectieopdracht CA	10		
	Portfolio trimester 2	10		
	Praktijkopdracht	10		
H4.3	1 reflectieopdracht CA	10		
	Portfolio trimester 3	10		
	Praktijkopdracht	10		
H5.1	Onderzoek	nvt	20	Trim 1 telt 20% mee voor het schoolexamen.
			Totaal 100%	

Voor H4 is een nieuw examenprogramma van toepassing. Het eindcijfer maakt deel uit van het combinatiecijfer.

Klas en periode	Toets	Gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in se in %	Opmerkingen
H4.1	Schrijfvaardigheid	10	10	
	Tekst en idioom (sign.woorden) in PWW1	20		
H4.2	Kijk-luistervaardigheid	15		toetsen in de proefwerkweken duren allemaal 60 minuten
	Tekst en idioom (examenidioom) in PWW2	20		
H4.3	Spreekvaardigheid	15		
	Literatuur(geschiedenis) en tekst in PWW3	20		
H5.1	Schrijfvaardigheid/ brief (SE1, op PC)		20	120 minuten, herkansbaar
	Idioom *)		10	*) In leerjaar 5 worden in totaal 4 idioomtoetsjes afgenomen. Het gemiddelde hiervan heeft weging 10% in het schoolexamen. Niet herkansbaar. In totaal mag maximaal 1 gemiste idioomtoets worden ingehaald, in de inhaal-/herkansingsdagen na trimester 2. Bij meer dan 1 gemiste idioomtoets wordt er 1 ingehaald (de leerling kiest welke) en wordt bij de andere het cijfer 1 genoteerd.
H5.2	Idioom *)		30	ongeveer 60 minuten, herkansbaar
	Kijk-/ Luistervaardigheid (CITO-toets)		30	20 minuten, herkansbaar
	Spreekvaardigheid (SE2)			
			totaal	
			100%	

PLAN VAN TOETSING EN AFSLUITING HAVO VAK: ECONOMIE
Cohort H4 2018-2019

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in trim	gewicht van trimester-cijfer voor jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen
H4.1	Lesbrief Crisis Lesbrief Jong en Oud	1 x 1 1 x 2	1	13	Toetsen met weging 1 duren 50 minuten Toetsen met weging 2 duren 90 minuten
H4.2	Lesbrief Jong en Oud Lesbrief Vervoer	1 x 1 1 x 2	1	13	
H4.3	Lesbrief Vervoer Lesbrief Markt en Overheid	1 x 1 1 x 2	1	14	
	Praktische opdracht(en) Klaslokaalexperimenten: Handelingsdeel				Deelname aan klaslokaalexperimenten en werkopdrachten met een deelnamepercentage van minimaal 80%. Mocht dit percentage niet gehaald worden, of er wordt een onvoldoende gescoord, dan volgen extra individuele opdrachten.
H5.1	SE 1: Lesbrieven Vervoer en Markt en Overheid + verdienen en uitgeven hfdst 1 t/m 3			30	Schoolexamenduur 150 minuten Herkansing mogelijk, 150 minuten
H5.2	SE 2: Lesbrieven Jong & Oud, Europa hfdst 1 en 2 + Conjunctuur + ongelijkheid			30	Schoolexamenduur 150 minuten Herkansing mogelijk, 150 minuten
	Praktische opdracht(en) Klaslokaalexperimenten: Handelingsdeel				Deelname aan klaslokaalexperimenten en werkopdrachten met een deelnamepercentage van minimaal 80%. Mocht dit percentage niet gehaald worden, of er wordt een onvoldoende gescoord, dan volgen extra individuele opdrachten.
				totaal 100%	

Klas en periode	Lesstof	gewicht van toets in jaarcijfer	weging in SE	Opmerkingen
H4.1	mondeling	40	10	Tijdens ieder trimester kunnen overhoringen gegeven worden over behandelde stof die een toetsgewicht van 10 of 15 hebben. Toets in PWW1 duurt 90 min. Toetsen in PWW2 en 3 duren 120 min.
	idioomtoets	40		
	proefwerk tekst (PWW1)	40		
H4.2	idioomtoets	40		
	luistertoets	40		
	Literatuur (PWW2)	40		
H4.3	idioomtoets	40		
	brief	40		
	proefwerk tekst (PWW3)	40		
H5.1	3 idioomtoetsen, gemiddelde daarvan telt voor 10% mee (afname tijdens de les)		10	Er mag maximaal één gemiste idioomtoets worden ingehaald (in geval van vooraf gemelde absentie met reden, ter beoordeling van afd.leider) Dat gebeurt dan in de inhaal-/herkansingsdagen. Bij meer dan 1 gemiste idioomtoets wordt er 1 ingehaald (de leerling kiest welke) en wordt bij alle andere het cijfer 1 genoteerd
	brief (in SE1)		20	150 min.
Na SE1 mogen de leerlingen een herkansing voor de brief of een herkansing voor idioom aanvragen. De herkansing idioom gaat altijd over de stof van alledrie de eerdere idioomtoetsen en kan dus alleen maar worden aangevraagd als alle drie de toetsjes op het 1 ^e toetsmoment zijn gemaakt.				
H5.2	luistertoets CITO		20	ongeveer 60 min. herkansbaar
	mondeling in SE2, n.a.v. 2 zelfgekozen onderwerpen + 3 Engelse artikelen (20 min.)		20	Ter voorbereiding op het SE spreekvaardigheid dient uiterlijk op een door de docent ruim tevoren aangegeven dag een net verzorgd mapje, voorzien van naam en klas, worden ingeleverd met daarin 2 topics (beide voorzien van min. 10 regels Engelstalige uitleg) en 3 artikelen met bijbehorend werkblad. Indien hieraan niet wordt voldaan, wordt het mondeling automatisch met het cijfer 1 beoordeeld. Mondeling is herkansbaar.
	Literatuur, schriftelijk, WWI, WWII, Vietnam +roman (in SE2)		20	90 min. herkansbaar
			100%	Voor dispensatieregeling doubleurs havo-5 zie bijlage III

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaar	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen
H4.1	idioomtoets	3	10	Elk trimester worden (maximaal) 4 toetsen afgenomen, waarvan in elk geval steeds 1 idioomtoets. Daarnaast per overige toetssoort maximaal 1 per trimester. Zie ook *)
	Luisteren 1x	2		
	Spreken 1x	2		
	Lezen 1x	2		
	Schrijven 1x	2		
	Toets over 2 of meer paragrafen max. 2x	2		In PWW1 wordt een schriftelijke toets van 60 min. afgenomen
H4.2	Zie trimester 1			In PWW2 en in PWW3 wordt een mondeling afgenomen (15 min.)
H4.3	Zie trimester 1			*) in havo4 worden ook al 1 of meerdere toetsen over te lezen boeken afgenomen. Deze cijfers tellen <u>niet</u> mee voor het jaarcijfer H4, maar wel voor het schoolexamen. Zie periode H5.2 bij het onderdeel literatuur
H5.1	Examenidioom/-bundel		5	Herkansing niet mogelijk. Er mag per trimester maximaal één gemiste idioomtoets worden ingehaald (in geval van vooraf gemelde absentie met reden, ter beoordeling van afd.leider) Dat gebeurt dan in de inhaal-/herkansingsdagen. Bij meer dan 1 gemiste idioomtoets wordt er 1 ingehaald (de leerling kiest welke) en wordt bij alle andere het cijfer 1 genoteerd
	Schrijfpdracht brief (120 min) in SE1, op de PC		20	Woordenboek toegestaan, herkansing mogelijk
H5.2	Spreken (15 min) in SE2		20	Stof uit H4 en H5. Herkansing mogelijk
	Examenidioom/-bundel		5	Herkansing niet mogelijk, zie ook aanvullende opm. in trim.H5.1
	Literatuur		20	20%: 1x 5% voor een literatuurtoets (50 min. in SE2) en 3x 5% voor 3 boektoetsjes (3x50 min., 1 in havo4 en 2 in havo5, allen in lestijd) Woordenboek niet toegestaan. Herkansing mogelijk alleen voor de literatuurtoets, niet voor de boektoetsjes.
	Luistertoets (80 min)		20	CITO-toets januari
			totaal 100	Voor dispensatieregeling doubleurs havo-5 zie bijlage III

klas en periode	toetsstof	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in SE in %	opmerkingen
H4.1	Portfoliopdracht	1		Het gemiddelde van de portfoliopdrachten van periode 1, 2 en 3 tellen voor 8% mee in het SE.
	PW tijdvak 5+6	2	7	60 min.
H4.2	Portfoliopdracht	1		Het gemiddelde van de portfoliopdrachten van periode 1, 2 en 3 tellen voor 8% mee in het SE.
	PW tijdvak 7+8+9	3	10	60 minuten
H4.3	Portfoliopdracht	1	8	Het gemiddelde van de portfoliopdrachten van periode 1, 2 en 3 tellen voor 8% mee in het SE
	PW tijdvak 8+9+10	3	15	60 minuten
H5.1	Tijdvaktoets tijdvak 4 t/m 10 + Staatsinrichting + Tijdvak 10		10	Afname in lestijd
	Tijdvak 4 t/m 10 + HC Republiek		25	90 minuten, in SE1; herkansbaar
H5.2	Tijdvak 4 t/m 10 + HC Republiek + HC Duitsland + HC Koude Oorlog		25	90 minuten, in SE2; herkansbaar
			totaal 100%	

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen
H4.1	KUBV Voorbereidingsopdrachten	20	20	Bij KUBV tellen voor het schoolexamen alleen de praktische opdrachten mee. Voor het jaarcijfer in havo 4 tellen zowel proefwerken (theorie) als de Praktische Opdrachten (praktijkonderdelen) mee. In elk trimester telt de theorie voor 50% mee en de praktijk voor 50%. De proefwerken in PW-week 1 en 2 duren 60 minuten en in PW-week 3 90 minuten. Alle toetsen vinden plaats achter de pc.
	KUBV Eindwerkstuk	20		
	KUA PW H1 Klassieken	20	0	
	KUA PW H2 Cultuur van de Kerk	20		
H4.2	KUBV Voorbereidingsopdrachten	20	20	
	KUBV PO Eindwerkstuk	20		
	KUA PW H3 Vroegrenaissance & Hofcultuur	20	0	
	KUA PW H4 Burgercultuur	20		
H4.3	KUBV Voorbereidingsopdrachten	20	20	
	KUBV PO Eindwerkstuk	20		
	KUA PW H5 Rococo, Classicisme	20	0	
	KUA PW H6 Romantiek/Realisme	20		
H5.1	KUBV Voorbereidingsopdrachten		15	Het eindcijfer voor KUBV wordt behaald door het schoolexamencijfer (het gemiddelde van alle PO's en SE's) te middelen met het cijfer van het centraal examen (KUA, theorie). In SE-week2 wordt het praktijkonderdeel afgesloten en de lessen erna worden KUA-(theorie)lessen. Onderwerpen CE: Burgercultuur, Moderne en Massacultuur.
	KUBV PO Eindwerkstuk			
	KUA SE (Moderne, 90 min.)		5	
H5.2	KUBV Voorbereidingsopdrachten		15	
	KUBV PO Van Abbe			
	KUA SE (Massacultuur, 90 min.)		5	
			totaal 100%	

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen
H4.1	Identiteit	20	100	
H4.2	Ethiek	30		
H4.3	Eindopdracht Utopia	50		
			totaal 100%	

Het jaarcijfer op het overgangsrapport is altijd hetzelfde als het eindcijfer voor het schoolexamen. Dat betekent dat er gebruik wordt gemaakt van tweetrapsafroonden en bijvoorbeeld een 6,45 t/m een 6,49 eerst naar een 6,5 wordt afgerond en vervolgens naar een 7.

Het cijfer voor levensbeschouwing maakt (in havo-5) deel uit van het combinatiecijfer. Dit combinatiecijfer is (op de havo-afdeling) het gemiddelde van de op gehelen afgeronde eindcijfers van het profielwerkstuk, CKV, maatschappijleer en levensbeschouwing. Alle onderdelen die deel uitmaken van het combinatiecijfer, tellen even zwaar mee, en mogen individueel niet lager dan 4 zijn. Zie ook artikel 4 van het schoolexamenreglement.

Klas en periode	Lesstof	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht trimester in jaarcijfer	Opmerkingen
H4.1	Praktijk	1	15%	Herkansing mogelijk in trimester H5.2
	Zelfwerkzaamheid/samenwerking Inzet /Mentaliteit	1		
	Eindcijfer trimester			
H4.2	Praktijk	1	15%	Herkansing mogelijk in trimester H5.2
	Zelfwerkzaamheid/samenwerking Inzet /Mentaliteit	1		
	Eindcijfer trimester			
H4.3	Praktijk	1	15%	Herkansing mogelijk in trimester H5.2
	Zelfwerkzaamheid/samenwerking Inzet /Mentaliteit	1		
	Eindcijfer trimester			
H4.4	Praktische opdracht "Lesgeven"		15%	Moet voldoende zijn anders opnieuw.
H5.1	Praktijk / Sportorientatie	1	40%	
	Zelfwerkzaamheid/samenwerking Inzet /Mentaliteit	1		
	Eindcijfer trimester			
H5.2	Herkansingsperiode na de kerst			
			totaal 100%	

Het vak LO is een zogenaamd "handelingsdeel". Dat houdt in dat het uiteindelijk niet met een cijfer maar met een beoordeling "V" (voldoende) of "G" (goed) wordt afgesloten. Daarom geldt dat ieder afzonderlijk SE-cijfer (dus de trimesters 1, 2, 3 en de PO in vwo5 én het cijfer in vwo6) minstens 5,5 moet zijn en dus niet alleen het (jaar)gemiddelde van belang is. Bij een onvoldoende bij 1 van de trimesters of bij de PO, moeten aanvullende opdrachten worden gedaan.

Klas en periode	Toetsstof	Gewicht SE in %	Opmerkingen
H5.1	Wat is maatschappijleer? Rechtsstaat Parlementaire democratie	30	Dit SE bestaat uit twee onderdelen maar wordt tegelijk afgenomen. Leerlingen krijgen dan ook 2 cijfers. (in SE1, 60 minuten)
	Actualiteit	10	
H5.2	Parlementaire democratie Pluriforme samenleving Verzorgingsstaat	30	Dit SE bestaat uit twee onderdelen maar wordt tegelijk afgenomen. Leerlingen krijgen dan ook 2 cijfers. (in SE2, 60 minuten)
	Actualiteit	10	
	Praktische Opdracht	20	De PO bestaat uit een presentatie die gedurende het schooljaar wordt afgenomen.
		100	De PO en de actualiteitentoetsen zijn niet herkansbaar, de overige toetsen wel

Herexamen maatschappijleer (zie ook artikel 13 van het schoolexamenreglement): een schriftelijke toets (90 min) over de gehele stof. De praktische opdrachten en actualiteitentoetsen kunnen niet worden herkanst. Het cijfer voor de schriftelijke toets wordt in de verhouding 60% - 40% gemiddeld met het cijfer voor de (praktische) opdrachten en actualiteitentoetsen. Het zo berekende cijfer vervangt het eindcijfer indien het hoger is dan het oorspronkelijk eindcijfer.

Het cijfer voor maatschappijleer maakt deel uit van het combinatiecijfer. Dit combinatiecijfer is (op de havo-afdeling) het gemiddelde van de op gehelen afgeronde eindcijfers van het profielwerkstuk, CKV, maatschappijleer en levensbeschouwing. Alle onderdelen die deel uitmaken van het combinatiecijfer, tellen even zwaar mee, en mogen individueel niet lager dan 4 zijn. Zie ook artikel 4 van het schoolexamenreglement.

Klas en "periode"	Lesstof	Gewicht toets in jaarcijfer	Gewicht in schoolexamen	Opmerkingen
H4.1	Newton Hst 2 + §6.1+§6.2	9	9	Toets in PWW duurt 60 minuten
H4.2	Newton Hst 3 + 4	12	12	Toets in PWW duurt 90 minuten
H4.3	Newton Hst 1 en Arduino	10	10	Toets in PWW duurt 90 minuten
PO H4	PO gemiddelde trimester 1	3	9	Per periode hebben de PO's in totaal weging 3
	PO gemiddelde trimester 2	3		
	PO gemiddelde trimester 3	3		
H5.1	Newton Hst 5, Hst 8 en keuzemodule		27	Schoolexamen: 90 min Herkansing: 90 min
H5.2	Newton Hst 7 en Hst 9		27	Schoolexamen: 120 min Herkansing: 120 min
PO H5	PO gemiddelde trimester 1	3	6	Per periode hebben de PO's in totaal weging 3
	PO gemiddelde trimester 2	3		
Totaal			100%	

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen: Lesmethodes: Nieuw Nederlands	
H4.1	Toets Laagland	4	10	In havo4 wordt in elke PWW een schriftelijke toets afgenomen van 60 minuten	
	Toets leesvaardigheid	4			
H4.2	Toets schrijfvaardigheid (betoog)	4			
	Toets leesvaardigheid	4			
H4.3	Toets leesvaardigheid	4			
H4.4	SE gemiddelde 3 boektoetsen, afgenomen in trimester 3	4	10	niet herkansbaar	
H4.4	SE spreekvaardigheid (debat) tijdens lestijd in havo4	0	5	niet herkansbaar	
H5.1	Formuleren & spelling 60 min., begin oktober		10	niet herkansbaar	
	Schrijfvaardigheid: 180 min, in SE1, op pc		30	herkansbaar	
H5.2	Leesvaardigheid 90 min. in SE2		15	niet herkansbaar	
	Literatuur: 20 min.mondeling in SE2		20	herkansbaar	
			totaal 100%		

Voor dispensatieregeling doubleurs havo-5 zie bijlage III

Klas en periode	Onderdeel	Verslag-legging	SLU	Opmerkingen
H4.1	Presentatie ouderavond	powerpoint		OSB wordt op het rapport als 'voldoende' beoordeeld wanneer: <ul style="list-style-type: none"> - Van alle OSB-activiteiten die tot dan toe plaats hebben gehad verslag is gelegd in het toekomstdossier en dit verslag als voldoende beoordeeld is. - Overige onderdelen van het programma waarvoor geen verslag gelegd hoeft te worden (zoals Qompas) doorlopen zijn.
	Planning voorlichtingsavond Stedelijk Coll.*			
	Qompas studiekeuze stap 1 en 2			
	JetnetCareerday voor leerlingen met een NT-profiel			
	Fontys FIT test			
	Planning voorlichtingsavond Fontys *			
	Gesprek mentor			
	Bezoek voorlichtingsavond Stedelijk Coll.*	Verslag	4x2	
	Bezoek voorlichtingsavond Fontys*	Verslag	3x2	
H4.2	Vorbereiding Stage		8	* Op de voorlichtingsavonden moeten in totaal 6 voorlichtingsrondes gevolgd worden. Inclusief verslaglegging wordt voor elke ronde 2 studielasturen toegekend.
	Bezoek Open Dagen (minimaal 2)	verslag	8 per keer	
	Qompas stap 3-4-5	print test	8	
H4.3	Profielgestuurde stage	powerpoint		
	Gesprek mentor, controle verslagen en stageboek	stageboek		
	Fontysdag leerlingen met wisB	verslag		
	Gesprek decaan			
	Speeddatemiddag met oudleerlingen			
H5.1	Bezoek voorlichtingsavond examenreglement/ aanmelding HBO			
	Planning open dagen / meeloopdagen			
	Bezoek open dagen / meeloopdagen	verslag	8 per keer	
	Gesprek mentor			
	Aanmelden decentrale selectie			
	Evt. nogmaals gesprek decaan			
H5.2	Bezoek open dagen / meeloopdagen/ proefstuderen	verslag	8 per keer	
	Aanmelden studielink / DUO voor 15 januari			
			80	

OSB TELT IN H4 WEL MEER VOOR DE OVERGANG, MAAR IN H5 NIET BIJ BEPALEN OF EEN LEERLING SLAAGT OF ZAKT

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen		
H4.1	PW hoofdstuk 1	4	40			
	Practica	elk pract. 1				
	SO's	elk SO 1				
	PW Hoofdst. 1 en 2 en 3 t/m par. 3.2 (90 min)	6				
H4.2	PW Hoofdstuk 2, 3	4				
	Practica	elk pract. 1				
	SO's	elk SO 1				
	PW Hoofdstuk 3, 4 en 5 t/m par. 5.2 (90 min)	6				
H4.3	PW hoofdstuk 5, 6 t/m par. 6.3	4				
	Practica	elk pract. 1				
	SO's	elk SO 1				
	PW Hoofdstuk 5,6,7 t/m par. 7.3 (90 min)	6				
H5.1	Meerdere PO's zuurbase- en redoxreacties		5	SE 1 en SE 2 zijn herkansbaar binnen de in het examenreglement gestelde regels en hebben een tijdsduur van 120 minuten.		
	SE1 Hoofdstuk 1 t/m 5, 7, 8, 10.1-10.3(120 min)		25			
H5.2	PO analyse: titreren		5			
	SE2 Hoofdstuk 1 t/m 12 (120 min)		25			
			totaal 100%			

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen
				Er kunnen afhankelijk van de lengte van de verschillende trimesters verschuivingen plaatsvinden in de verdeling van de proefwerkstof
H4.1	H2 Verwerken van data	1	40	Toetsen in PWW 1,2 en 3 duren 90 minuten
	H3 Tabellen en grafieken	1		
	Proefwerkweek 1: H1 (1.1 en 1.2), H2, H3	1		H1 Rekenregels en verhoudingen (1.1 en 1.2) H2 Verwerken van data H3 Tabellen en grafieken
H4.2	H1 Rekenregels en verhoudingen	1		
	H4 Handig tellen	1		
	Proefwerkweek 2: H4, H5	1		H4 Handig tellen H5 Lineaire verbanden
H4.3	H8 Statistiek met de computer (PO)	1		
	H6 Statistiek en beslissingen	1		
	Proefwerkweek 3: H6, H7	1		H6 Statistiek en beslissingen H7 Veranderingen
H5.1	Toets in SE1: H1, H3, H5, H7, H9 en H11 (deels) Tijdsduur: 2 uur		30	<i>Herkansing mogelijk (2 uur)</i>
H5.2	Toets in SE2: H2, H4, H6, H10 en H11 Tijdsduur: 2 uur		30	<i>Herkansing mogelijk (2 uur)</i>
			totaal 100%	

Klas en periode	Toets	gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen
H4.1	SO wiskundige vaardigh. H1 + H2	1	40%	<p>In verband met variatie in de lengtes van de 3 trimesters kunnen er kleine verschuivingen optreden in de stof die op elk proefwerk wordt getoetst. Uitgangspunt is dat er in ieder trimester 3 proefwerken worden afgenomen die allen weging 2 krijgen en dat de hoofdstukken in de vermelde volgorde worden behandeld. In trim. 1 wordt eenmalig een SO afgenomen</p> <p>Geen herkansingen in havo4</p> <p>proefwerken in de proefwerkweek duren 90 minuten, overige duren 50 minuten</p>
	PW H1	2		
	PW H4	2		
	PWW1: PW over H1 en H4 en H2 (deels)	2		
H4.2	PW H2	2		
	PW H3	2		
	PWW2: PW over H3 en H5	2		
H4.3	PW H5	2		
	PW H6	2		
	PWW3: PW over H7 en H8	2		
H5.1	Toets in SE1 over H2, 5, 6, 8, 9 (120 min.)		30%	Herkansing mogelijk
H5.2	Toets in SE2 over H1, 3, 4, 7, 10, 11 (120 min.)		30%	Herkansing mogelijk
			totaal 100%	

Klas en periode	Toets	Gewicht van toets in jaarcijfer	gewicht in school-examen in %	Opmerkingen		
H4.1	PW hoofdstuk 1	1	45	Geen herkansingen in havo 4 De toetsen in H4 duren 50 minuten, ook in de 3 proefwerkweken		
	PW hoofdstuk 2	1				
	PW hoofdstuk 3 (in PWW1)	1				
H4.2	PW hoofdstuk 4	1				
	PW hoofdstuk 5	1				
	PW hoofdstuk 6 (deels) in PWW2	1				
H4.3	PW hoofdstuk 6	1				
	PW hoofdstuk 7 in PWW3	1				
H4.4	Praktische opdrachten (uit te voeren in per.3)	3			15	
H5.1	SO H9		3	Alle toetsen in havo5 worden afgenomen in lestijd, duren 50 minuten en zijn niet herkansbaar		
	PW H9		7			
	SO H10		3			
H5.2	PW H10		7			
	PO (Zebraboekje "Blik op oneindig" of "Schuiven met auto's, munten en bollen")		10			
	SO H12		3			
	PW H12		7			
			totaal 100%			

Het herexamen gaat over de stof van havo5. Het cijfer hiervoor behaald, vervangt alle cijfers die in havo4 en havo5 voor schriftelijke toetsen zijn behaald, mits het gemiddelde hierdoor hoger wordt. Het cijfer van het herexamen telt dus voor 75% mee in het eindcijfer. Cijfers behaald voor PO's (totaal 25% van het schoolexamen) kunnen niet worden herkanst. Zie ook artikel 13 van het schoolexamenreglement

BIJLAGE 1 OVERGANGSNORMEN 4 HAVO

1. Jaarcijfers.

- 1.1 Een jaarcijfer is een op gehelen afgerond cijfer.
- 1.2 Aan het eind van 4 HAVO wordt een combinatiecijfer gemaakt van het jaarcijfer van de 2 vakken levensbeschouwing en CKV.
- 1.3 Voor elk van de overige vakken wordt een jaarcijfer vastgesteld, met uitzondering van de vakken LOB ookwel OSB en LO, waarvoor een beoordeling O, V of G wordt gegeven.
- 1.4 Het combinatiecijfer beschreven in artikel 1.2 wordt op gehelen afgerond.
- 1.5 Het combinatiecijfer beschreven in artikel 1.2 telt mee voor de bevorderingsbeslissing zoals hieronder beschreven in artikel 2, in tegenstelling tot het jaarcijfer voor de vakken in het combinatiecijfer.
- 1.6 Het jaarcijfer voor elk van de onderdelen van het combinatiecijfer moet minstens een 4 zijn.
- 1.7 Op de beoordelingen van LOB ookwel OSB en LO en de overige jaarcijfers (incl. combinatiecijfer) wordt de leerling beoordeeld voor de overgang naar de volgende klas.

2. Bevordering.

Een leerling wordt bevorderd indien hij:

1. voor al zijn vakken waarvoor een jaarcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald;

of indien hij:

2. voor één van zijn vakken waarvoor een jaarcijfer is vastgesteld, als jaarcijfer 5 en voor de overige vakken waarvoor een jaarcijfer is vastgesteld, als jaarcijfer 6 of meer heeft behaald;

of indien hij:

3. voor één van zijn vakken waarvoor een jaarcijfer is vastgesteld, als jaarcijfer 4 en voor de overige vakken waarvoor een jaarcijfer is vastgesteld, als jaarcijfer 6 of meer heeft behaald en het gemiddelde van de jaarcijfer tenminste 6.0 bedraagt, dan wel

of indien hij:

4. voor twee van zijn vakken waarvoor een jaarcijfer is vastgesteld, als jaarcijfer 5 heeft behaald dan wel voor één van de vakken waarvoor een jaarcijfer is vastgesteld als jaarcijfer 4 en voor één van deze vakken als jaarcijfer 5 heeft behaald en voor de overige vakken waarvoor een jaarcijfer is vastgesteld, als eindcijfer 6 of meer heeft behaald en het gemiddelde van de jaarcijfers tenminste 6.0 bedraagt.

én indien:

5. de 2 vakken oriëntatie studie en beroep en lichamelijke opvoeding van het gemeenschappelijk deel van elk profiel, zijn beoordeeld als "voldoende" of "goed".

én indien:

6. er maximaal één 5 is gescoord als jaarcijfer bij de vakken Nederlands, Engels en wiskunde A of B (voor zover van toepassing).

Het cijfer behaald voor de rekentoets speelt geen rol in de bevorderingsbeslissing.

3. Bespreekzone.

- 3.1 Een leerling komt in aanmerking voor bespreking als hij door ophoging van zijn jaarcijfers met één punt wel aan de overgangsnorm zou voldoen.
- 3.2 Een leerling komt in aanmerking voor bespreking als hij door bijzondere omstandigheden niet aan criterium 5 van de overgangsnorm voldoet, mits hij voor bevorderingscriterium 6 en voor bevorderingscriterium 1, 2, 3 of 4 aan de norm heeft voldaan, dan wel in de bespreekzone valt volgens criterium 3.1.
- 3.3 De mentor of afdelingsleider kan een leerling te allen tijde op grond van bijzondere omstandigheden in bespreking brengen. De docentenvergadering neemt dan een bindend besluit.

4. Niet bevorderd:

Een leerling is niet bevorderd indien hij niet aan de overgangscriteria voldoet en indien hij niet in de bespreekzone valt.

5. Algemene regels bij de overgang.

- 5.1 Een leerling die een extra vak heeft gekozen, doet dit voor minimaal één heel schooljaar 4 HAVO. Het telt op dezelfde wijze mee voor bevordering als alle andere vakken. Een leerling kan na 4 HAVO een extra vak laten vallen door vóór de zomervakantie een hiertoe bedoeld formulier bij de decanen in te leveren. Het vak telt dan nog wel mee voor de overgang, maar wordt in het volgende leerjaar niet meer ingeroosterd. In het examenjaar 5 HAVO is het wel mogelijk een extra vak tussentijds te laten vallen.
- 5.2 In geval van bijzondere omstandigheden kan ontheffing van de norm worden verleend, waarna de docenten van de klas na bespreking een beslissing kunnen nemen.
- 5.3 Leerlingen die met een taak bevorderd zijn, dienen deze taak op een op de taak aangegeven tijdstip in te leveren bij de docent die de taak heeft opgegeven of bij de leerjaarcoördinator. De leerling kan de toegang tot de lessen worden ontzegd, zolang de taak niet is ingeleverd, of als deze niet naar behoren is uitgevoerd.
- 5.4 Eenzelfde klas mag niet tweemaal worden gedoubleerd.
- 5.5 Met uitzondering van de examenklas mag een klas niet worden gedoubleerd als ook de voorgaande klas is gedoubleerd.

BIJLAGE II DE VERSCHILLENDE SOORTEN CIJFERS IN DE TWEEDE FASE.

Bij de cijfergeving maken we gebruik van de volgende begrippen:

- 1. Rapportcijfer:**
een op een heel punt afgerond trimestercijfer. Voor elk vak wordt per trimester een rapportcijfer bepaald.
- 2. Trimestercijfer:**
het gewogen gemiddelde van de cijfers van een trimester. Het trimestercijfer wordt op één decimaal afgerond. Het gewicht van de toetsen is in het PTA aangegeven. Omdat vooraf niet altijd precies kan worden aangegeven hoeveel toetsen in een trimester worden afgenomen, wordt het trimestercijfer bepaald als gewogen gemiddelde van de betreffen toetsen van het trimester.
- 3. Jaarcijfer:**
het rapportcijfer op basis waarvan wordt beslist over al dan niet bevorderen. Het jaarcijfer is het gewogen gemiddelde van alle toetscijfers waaronder de cijfers voor de praktische opdrachten. Het gewicht van elk toetscijfer voor de bepaling van het jaarcijfer is in het PTA aangegeven. Een jaarcijfer is altijd een geheel cijfer.
- 4. Deelcijfer:**
  - het gewogen gemiddelde van een aantal toetsen, die samen een deel van de schoolexamenstof omvatten, of
  - het cijfer voor één toets over schoolexamenstof, of
  - het cijfer voor een praktische opdracht.
- 5. Schoolexamencijfer:**
het cijfer voor het schoolexamen is het gewogen gemiddelde van de deelcijfers van het schoolexamen. Het gewicht van de deelcijfers bij het bepalen van het schoolexamencijfer wordt in procenten aangegeven; alle deelcijfers samen hebben 100% gewicht. Het gewicht van de deelcijfers wordt in het PTA vermeld. Tevens staat in het PTA in welke periode de deelcijfers tot stand komen.

BIJLAGE III Vrijstellingen bij overstap van 5 HAVO naar 5 VWO en bij doublure en cijferomrekening bij overstap VWO5 naar HAVO5

1. Overstap 5 HAVO naar 5 VWO

Een leerling die na 5 HAVO overstapt naar 5 VWO is (wettelijk) vrijgesteld van de vakken maatschappijleer, CKV en levensbeschouwing en van de Rekentoets.

Voor alle overige vakken doet de leerling schoolexamen volgens het normale programma voor 5 en 6 VWO.

2 Doublure van 4 HAVO

Bij doublure is een leerling verplicht opnieuw schoolexamen te doen in alle onderdelen, volgens het normale programma van HAVO4. Ook eventueel behaalde resultaten voor de Rekentoets vervallen. Er is een dispensatieregeling waarbij onder bepaalde voorwaarden na doublure in H4 of H5 onderdelen van het schoolexamen niet opnieuw hoeven te worden gedaan, zie onderstaande tabel voor de mogelijkheden:

	LV	MA	CKV	PWS
havo 4	X		X *)	
havo 5		X		X

*) CKV wordt in havo5 pas definitief afgesloten wanneer voldaan is aan de voorwaarden met betrekking tot de culturele reis

Voorwaarden:

- Voor de vakken CKV, levensbeschouwing en maatschappijleer is een eindcijfer voor het schoolexamen vastgesteld van 7 of hoger;
- het profielwerkstuk hoeft niet opnieuw te worden gedaan bij doublure H5;
- in het rooster worden de vrijgekomen uren als 'forumuur' ingeroosterd (ook de randuren);
- aanwezigheid tijdens deze forumuren is verplicht;
- de leerling maakt in overleg met zijn/haar mentor een plan van aanpak voor de invulling van deze forumuren;
- de leerling heeft het recht om van dispensatie af te zien; hij/zij maakt deze keuze in de eerste week van het nieuwe schooljaar;
- wanneer de leerling niet kiest voor de mogelijkheid van dispensatie komen de cijfers van de betreffende vakken van het voorgaande jaar definitief te vervallen;
- deze regeling geldt per vak.

3. Doublure van de examenklas (5 HAVO)

Voor de vakken met een centraal examen geldt dat het centraal examen in elk geval opnieuw gedaan moet worden. De cijfers die voor het centraal examen behaald zijn in het jaar waarin men werd afgewezen verliezen hun geldigheid. Ook alle in het verleden behaalde resultaten voor de rekentoets vervallen. De kandidaat krijgt vanaf dat moment weer 3 nieuwe kansen om aan de eisen te voldoen.

Ten aanzien van het schoolexamen geldt ook voor alle vakken dat dit volledig moet worden overgedaan voor wat betreft onderdelen die in 5HAVO worden afgenomen. Uitzondering hierop is het profielwerkstuk, dit hoeft niet opnieuw te worden gemaakt. Zie hiervoor ook de dispensatieregeling die in artikel 2 van bijlage III op blz. 51 wordt toegelicht. Verder is er een vrijstellingsregeling voor bepaalde SE-onderdelen bij de talen Nederlands, Engels, Duits en Frans. Bij elk van deze vakken mag voor (maximaal) 1 onderdeel het cijfer van het jaar ervoor blijven staan, mits daar een 7,0 of hoger voor was behaald. Hieronder de onderdelen waar uit kan worden gekozen. Uiterlijk 1 oktober dient schriftelijk of via e-mail aan de examensecretaris te worden meegedeeld welk onderdeel bij welk vak het betreft.

Vak	Onderdeel
Nederlands	SE Formuleren en spelling (10%) SE Schrijfvaardigheid (30%) SE Literatuur mondeling (25%)
Engels	SE Schrijfvaardigheid (20%) SE Spreekvaardigheid (20%) SE Luistervaardigheid (20%) SE Idioom (10%)
Duits	SE Spreekvaardigheid (30%) SE Luistervaardigheid (30%) SE Idioom (10%) SE Schrijfvaardigheid (20%)
Frans	SE Luistervaardigheid (20%) SE Literatuur (20%) SE Schrijfvaardigheid (20%)

Als er hierdoor gedurende een bepaalde periode geen lessen gevolgd hoeven te worden, worden die omgezet in zelfstudietijd in het studiecentrum. De vakdocent is hierin degene die beslist hoe en wat.

4. Cijferomrekening bij overstap VWO-HAVO

1. Wanneer een leerling overstapt van vwo-5 naar havo-5 worden, voor de berekening van het schoolexamencijfer havo, de eindcijfers van havo-4 vervangen door de eindcijfers van vwo-4, waarbij niet-afgeronde eindcijfers van vwo-4 opgehoogd worden met 0,8 punt. Dit geldt niet voor de beoordelingen bij het vak LO. De ophoging van 0,8 punt geldt ook voor het cijfer van het profielwerkstuk, als dat al beoordeeld was toen de leerling nog op het vwo zat. Het op gehelen afgeronde cijfer behaald in vwo4, 5 of 6 wordt met 0,8 opgehoogd.

Ad1. De ophoging met 0,8 punt geldt ook voor PO's, tenzij de sectie besluit dat de vakinhoudelijke verschillen tussen PO's voor vwo4 en havo4 dusdanig groot zijn dat de leerling een nieuwe PO (of PO's) dient te maken. Als er in vwo-4 geen (vergelijkbare) PO als in havo-4 is geweest, kan een vergelijkbare PO afgenomen in vwo-5 worden gebruikt. De cijferophoging van 0,8 geldt niet voor de beoordelingen bij (de) PO('s) van het vak LO.

2. Wanneer een leerling tussentijds overstapt van vwo-4 naar havo-4 worden, voor de berekening van de rapportcijfers en schoolexamencijfers havo, alle op vwo-4 behaalde cijfers opgehoogd met 0,8 punt. Dit geldt niet voor de beoordelingen bij het vak LO

Ad2. De ophoging met 0,8 punt geldt ook voor PO's, tenzij de sectie besluit dat de vakinhoudelijke verschillen tussen de PO's voor vwo en havo dusdanig groot zijn dat de leerling een nieuwe PO (of PO's) dient te maken. Als er in vwo-4 geen (vergelijkbare) PO als in havo-4 is geweest, kan een vergelijkbare PO afgenomen in vwo-5 worden gebruikt. De cijferophoging van 0,8 geldt niet voor de beoordelingen bij (de) PO('s) van het vak LO.

BIJLAGE IV

Gedragsregels voor de kandidaten bij schriftelijke toetsen van het schoolexamen en bij het centraal examen

1. Elke kandidaat neemt in de examenzaal plaats aan de tafel waarop zijn naamkaartje ligt.
2. Al het werk wordt gemaakt op papier, gewaarmerkt en verstrekt door de school. De school verstrekt ook gewaarmerkt kladpapier. Meenemen van eigen papier is verboden!
3. Vermeld op elk in te leveren vel je naam en je examenummer. Dit nummer staat op het naamkaartje op je tafel.
4. Naast de door de school verstrekte schrijf- en tekenbehoeften en de tevoren gecontroleerde woorden- en tabellenboeken is slechts het gebruik van een rekenmachine en eigen schrijfmateriaal toegestaan. Verder mag geen enkel ander hulpmiddel gebruikt worden! Vergeet de rekenmachine niet bij vakken waarbij deze nodig is en zorg voor goede batterijen. Lenen van een medeleerling tijdens een zitting is verboden!
Rekenmachines worden aan het begin van de zittingen gecontroleerd. Apparaten die tijdens gebruik geluid produceren zijn niet toegestaan.
De handleiding mag niet worden meegenomen.
5. Het werk dient met een pen gemaakt te worden (zwarte of blauwe inkt); niet met potlood. Alleen tekeningen mogen met potlood gemaakt worden. Gebruik van correctielak is niet toegestaan.
6. Zorg dat je op tijd komt! (Zie ook de artikelen 17-5 van het examenreglement en 10-7 t/m 10-11 van het reglement schoolexamens).
7. Zonder toestemming van een van de toezichthouders mag je de examenzaal niet verlaten. In noodgevallen kun je alleen onder geleide van een toezichthouder tijdelijk de zaal verlaten.
8. Het tijdstip, waarop een kandidaat na inleveren van het gemaakte werk de zaal verlaat wordt door een van de toezichthouders op een proces-verbaal genoteerd.
Wie voortijdig de zaal verlaten heeft, wordt niet opnieuw toegelaten, ook niet als hij bijvoorbeeld ontdekt, dat hij een opgave over het hoofd heeft gezien! Controleer je werk dus grondig voordat je het inlevert.
9. Het laatste kwartier vóór het einde verlaat geen enkele kandidaat meer de zaal, omdat anders de rust in de zaal te zeer verstoord zou worden.
10. De zitting wordt gesloten door een van de schoolleiders. Deze kondigt bij het einde van de zitting aan, dat de kandidaten het werk moeten staken. De kandidaten controleren dan of hun naam en nummer op elk in te leveren vel vermeld zijn, schuiven de vellen in elkaar tot één pakket en leggen dat op de hoek van de bank. Zij wachten daarna in stilte op hun plaats tot alle werkstukken door de toezichthouders zijn verzameld. Het is niet toegestaan in die periode nog door te werken, ook niet om je kladwerk in het net over te schrijven. Pas als alle werkstukken verzameld zijn verlaten de kandidaten de zaal.
11. Als iemand aan een toets deelneemt behoudt het eenmaal gemaakte werk zijn geldigheid. In geval van bijzondere familieomstandigheden (ernstige ziekte, overlijden) of als men vóór de zitting twijfelt of men in staat is deel te nemen, dient men in overleg met de schoolleider vooraf vast te stellen of men tot deelname in staat is.
12. Iemand, die tijdens een zitting onwel wordt, kan onder toezicht de zaal verlaten. Als na enige tijd het werk hervat kan worden, zal de schoolleider toestemming geven om de gemiste tijd in te halen door langer door te werken.
Als hervatten niet mogelijk is kan de schoolleider het reeds gemaakte werk ongeldig verklaren. De kandidaat mag de toets dan opnieuw maken in de inhaalperiode van het schoolonderzoek, resp. in de 2e of 3e periode van het centraal examen.
13. Niemand mag na het sluiten van de zitting langer doorwerken, tenzij met speciale toestemming van de schoolleider. Deel je tijd dus goed in. Denk er bij meerkeuzetoetsen om, dat je genoeg tijd over hebt om het antwoordblad in te vullen voordat de zitting gesloten wordt.
Zorg voor goed verzorgd werk!
14. Het is niet toegestaan tijdens een zitting je plaats te verlaten. Als je bijvoorbeeld papier nodig hebt, steek dan je hand op. De toezichthouder komt dan naar je toe.
15. Het is niet toegestaan een tas of een GSM of een horloge bij je te hebben in de examenzaal. Eventueel kan een uitgeschakelde GSM tijdens de zitting bij een van de surveillanten in bewaring worden gegeven als er geen opbergmogelijkheid is die voldoende beveiliging biedt tegen diefstal.

Speciale opmerkingen bij het centraal examen:

16. Na het openen van de verzegelde enveloppe met opgaven wordt er aan de kandidaten geen enkele mededeling meer verstrekt over het examenwerk. Dit geldt zelfs als er tijdens het examen een fout in een opgave ontdekt wordt. In dat geval wordt hiermee rekening gehouden bij de beoordeling van het werk!
17. De opgaven van het centraal examen mogen pas uit de zaal worden meegenomen, nadat de zitting is gesloten. Kandidaten, die de zaal eerder verlaten, mogen de opgave dus niet meenemen, maar moeten deze inleveren, voorzien van hun naam. Zij kunnen hun opgave na de zitting ophalen bij de conciërge.

BIJLAGE V

INZAGE- EN BESPREEKREGELING SCHOOLEXAMENS EN CENTRAAL EXAMENS

Deze inzage- en bespreekregeling is bedoeld voor leerlingen die een examen maken in het kader van het Schoolexamen (SE) en het Centraal Examen (CE).

Er bestaat onderscheid tussen het inzagerecht dat een leerling wettelijk heeft en het recht dat de school een leerling verleent om een gemaakt examen met de vakdocent te bespreken. Om duidelijk te maken wanneer van welk recht sprake is, volgt hieronder eerst een korte omschrijving van het inzagerecht en het bespreekrecht, gevolgd door de afspraken die over de toepassing van dit inzage- en bespreekrecht zijn gemaakt.

- Bij een **bespreking** van een gemaakt examen licht de docent op verzoek van de leerling toe waarom een bepaald antwoord uit het correctiemodel als juist moet worden beschouwd en waarom eventuele andere antwoorden onjuist of minder juist zijn. De beoordeling van het gemaakte examen is geen onderwerp van gesprek.
- Bij een **inzage** in een gemaakt examen krijgt de leerling de gelegenheid om zijn antwoorden te vergelijken met de antwoorden uit het correctiemodel. Er wordt geen toelichting gegeven op de door de leerling gegeven antwoorden of de antwoorden uit het correctiemodel, noch op de beoordeling van het gemaakte examen.

Inzage en bespreking schoolexamens

De inzage en de bespreking van een schriftelijk schoolexamen vinden plaats binnen tien lesdagen na de datum waarop het schoolexamen is afgenomen.

Inzage en bespreking van herkansingen en herexamens van schoolexamenvakken vinden plaats vanaf de dag van afname tot 2 lesdagen voor de deadline van het inleveren van het cijfer van de betreffende toets.

De inzage en bespreking hebben betrekking op de examenopgave(n), het correctiemodel en het gemaakte examenwerk. De vakdocent bepaalt of de inzage en de bespreking van het examenwerk individueel of in groepsverband plaatsvinden.

In het geval een schoolexamen mondeling wordt afgenomen, bepaalt de vakdocent eveneens of de bespreking van het mondelinge examen individueel of in groepsverband plaatsvindt.

Inzage Centrale Examens Tijdvak 1 en 2

Een leerling heeft het recht om een gemaakt examen (CE1) of herexamen (CE2) in te zien.

Ten aanzien van deze inzage gelden de volgende afspraken:

1. Inzage in een gemaakt examen is mogelijk tot zes maanden na de datum waarop de uitslag van het examen is vastgesteld;
2. De inzage heeft betrekking op de examenopgave(n), het correctievoorschrift en het gemaakte examenwerk;
3. De inzage vindt uitsluitend plaats op school en in tegenwoordigheid van de examensecretaris of diens vervanger;
4. Indien de leerling dit wenst, vindt de inzage plaats in tegenwoordigheid van diens ouders/verzorgers;
5. Andere personen dan de leerling en diens ouders/verzorgers zijn niet gerechtigd om bij de inzage aanwezig te zijn;
6. Het is niet toegestaan om (gedeelten van) het gemaakte examenwerk op enigerlei wijze te kopiëren/fotograferen.

Bespreking Centrale Examens Tijdvak 1

Een leerling die een herexamen wil doen in een vak met een Centraal Examen heeft naast het recht op inzage ook de mogelijkheid tot bespreking van examenwerk uit het eerste tijdvak. Doel hiervan is de leerling de mogelijkheid te bieden zich zo optimaal mogelijk op het herexamen voor te bereiden en/of het herexamen met de beste verbeterkansen te kiezen. Ten aanzien van deze bespreking gelden de volgende afspraken:

1. Na de bekendmaking van de examenuitslag maakt de leerling die een gemaakt examenwerk wil bespreken zo snel mogelijk - maar in elk geval vóór de uiterste termijn van het indienen van het herexamenformulier - een afspraak met de eigen vakdocent of diens vervanger;
2. Bespreking van het gemaakte examenwerk is alleen toegestaan voor het vak waarin herexamen wordt gedaan of voor de vakken die - gezien de voorlopige uitslag van het Centraal Examen - voor een herexamen in aanmerking komen;
3. Bespreking van het gemaakte examenwerk met de eigen vakdocent of diens vervanger vindt uitsluitend plaats op school en is uitsluitend voorbehouden aan de leerling;
4. Bespreking van het gemaakte examenwerk heeft betrekking op de inhoud van het gemaakte examenwerk en niet op de beoordeling van het gemaakte examenwerk;
5. Nadat de herexamens hebben plaatsgevonden, is er geen bespreking van examenwerk uit het eerste tijdvak meer mogelijk;
6. Het is niet toegestaan om (gedeelten van) het gemaakte examenwerk op enigerlei wijze te kopiëren/fotograferen.

